

8
ROČNÍK 15

25. listopadu 2005

V ČÍSLE:

Bioetická konference Moravsko-slezské křesťanské akademie • Rozhovor: s absolventem o výzkumu, s pedagogem o bývalém studentovi • O čem se (ne)mluví: novela VŠ zákona a experiment s parlamentní demokracií

Presně 1865 knih získala Knihovna UP z pozůstalosti jednoho z hlavních politických mluvčích československého pounorového exilu Pavla Tigrida. Slavnostní předání proběhlo v průběhu setkání s paní Ivanou Tigridovou, manželkou zesnulého novináře, spisovatele a politika (na snímku s prof. J. Jařabem), v klubovně Knihovny UP 21. 11. Při této příležitosti byl po P. Tigridovi pojmenován jeden ze sálů univerzitní knihovny.

(Více informací přineseme v příštím čísle.)

-red- foto -tj- ▶

Posluchači lékařských fakult prezentovali své vědecké práce na půdě UP

Samostatnost v práci a použití vědeckých metod jsou jen zlomkem nutných předpokladů pro úspěšnost studentské vědecké práce. V průběhu **Celostátní konference studentských vědeckých prací České a Slovenské republiky**, jež se 8.–9. 11. uskutečnila v prostorách Teoretických ústavů Lékařské fakulty UP, se v jednotlivých sekcích těchto prací shromáždilo zhruba čtyřicet. Mezi účastníky konference je mnoho talentů, snad všichni zvládli základy vědecké práce, zmínil se ve své shrnující řeči předseda poroty klinické sekce prof. M. Petřek (Ústav imunologie LF UP). Kvalitou prací, jakož i zájmem o vědeckou práci byl potěšen mj. i děkan LF UP prof. Z. Kolář.

Čeští a slovenští studenti lékařských fakult představili v průběhu dvou dnů výsledky své práce v osmiminutových intervalech, dalších pět minut bylo věnováno diskusí. Úloha komisi jednotlivých sekcí vybrat nej kvalitnější prezentovanou práci byla nelehká.

V teoretické sekci prezentovali posluchači a posluchačky medicíny celkem 15 příspěvků. Nejvyšší ohodnocení získal **O. Havránek** z 1. LF UK v Praze s prací *Délka polyglutaminové domény genu AIB1 jako prediktor vzniku karcinomu prsu u nosiček mutací genu BRCA1*. Druhé místo obsadil **M. Mokřý** z LF UPJŠ v Košicích s prací *Neinvasivní monitorování změn intersticiálního pH a poměru FAD/NADH v hojící se ráně použitím fluorescenční spektroskopie in vivo*. Cenu za 3. místo si z Olomouce odváží práce *Identifikace M5 podtypů muskarinových acetylcholinových receptorů v srdeční tkáni laboratorního potkana*, prezentovaná **M. Kleinem** z 1. LF UK v Praze.

Klinická sekce byla zastoupena 17 velmi kvalitními příspěvky. Proto komise této sekce udělila dvě třetí místa, a to práci s názvem *Rizika hypolipidemické terapie* studentky **L. Chadimové** z Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové a práci s názvem *Subpopulace t-lymfocytů u pacientů s běžnou variabilní imunodeficiencí (CVID)*, jejíž autorkou je **M. Šárťyová** z Lékařské fakulty MU v Brně. Druhé místo získal **M. Godava** z Lékařské fakulty UP s prací *Vyhledávání mutací v GJB2 genu a jeho sekvenování*. Vítězem klinické sekce se stal **D. Šmíd** z Lékařské fakulty UK v Plzni s prací *Vliv průtoku krve játry na účinnost radiofrekvenční ablace*.

Komise stomatologické sekce hodnotila celkem čtyři prezentované příspěvky – svou samostatností v práci jednoznačně přesvědčila posluchačka Lékařské fakulty UP **J. Jospíšilová** (na snímku s předsedkyní poroty doc. K. Novákovou), jež prezentovala práci s názvem *Antropometrický odhad šířky velkého řezu*.

Dokončení na str. 12

České hlavy rozdány

Jedenáctičlenná porota v čele s předsedkyní prof. E. Sykovou, DrSc., rozhodla o laureátech cen čtvrtého ročníku České hlavy 2005. Na slavnostním vyhlášení výsledků, které proběhlo pod názvem „Slavní slavným“ 10. 11. 2005 v pražském hotelu Ambassador, byly uděleny ceny nejlepším tuzemským vědcům, technikům a studentům.

Hlavní cenu – **Národní cenu Česká hlava** – udělovanou za mimořádný výsledek dosažený v oblasti výzkumu a vývoje obdržel brněnský prof. A. Delong, zakladatel elektronové mikroskopie a iniciátor výroby světově konkurenceschopných elektronových mikroskopů. Cenu, která je dotována částkou jeden milion Kč, letos poprvé udělovala vláda ČR. Cenu *Invence*, která je udělována za mimořádný objev či počín v oblasti základního nebo aplikovaného výzkumu, získali prof. B. Říhová, DrSc., ředitelka

Děkanem Přírodovědecké fakulty bude prof. J. Ševčík

Letošní volební podzim na UP ukončily děkanské volby na Přírodovědecké fakultě, které se uskutečnily 23. 11. Akademický senát PŘF UP zvolil do nejvyšší akademické funkce pro další období současného proděkana pro vědecké a výzkumné záležitosti prof. J. Ševčíka, Ph.D., který v ní vystřídá prof. L. Dvořáka. O volbě rozhodlo 21 senátorů hned v prvním kole, ve kterém příští děkan obdržel 14 hlasů; pro druhého kandidáta, prof. I. Fréborta, CSc., nynějšího proděkana pro mimouniverzitní spolupráci, hlasovalo sedm členů senátu.

V únoru příštího roku se vedle Přírodovědecké fakulty změní i vedení Fakulty tělesné kultury, do jejíhož čela byl nedávno zvolen doc. D. Tomajko, a Pedagogické fakulty, kterou povede prof. L. Ludíková; děkan Filozofické fakulty prof. I. Barteček byl ve své funkci potvrzen i pro druhé funkční období.

-red-, foto -tj-

Mikrobiologického ústavu AV ČR, a prof. K. Ulbrich, DrSc., ředitel Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, za vyvinutí nové generace protinádorových léčiv. Za nejvýraznější inovaci výrobku nebo technologie byla cenou Ministerstva průmyslu a obchodu *Industrie* odměněna společnost Evektor, s. r. o. Porota ocenila parametry jejího lehkého jednomotorového letounu VUT 100 pro soukromou a firemní přepravu. Cenou Patria, cena Unipetrol, a. s., udělovanou za mimořádný počín v oblasti základního nebo aplikovaného výzkumu, který se úspěšně prosadil v zahraničí, ocenila porota prof. J. Michla, světově uznávaného chemika, několikrát nominovaného na Nobelovu cenu. Odborníci ocenili zejména jeho pokusy o sestavení elektronických komponent z organických a organicko-metalických molekul. Do druhého kola letošní soutěže

Dokončení na str. 3

VI. bioetická konference Moravsko-slezské křesťanské akademie v Olomouci

■ Ve velkém sále olomoucké Arcibiskupské kurie se 5. 11. 2005 konala již VI. bioetická konference Moravsko-slezské křesťanské akademie. Tradičně byla organizována ve spolupráci se Spolkem lékařů ČLS JEP Olomouc a Etickou komisí FNO a LF UP. Záštitu nad konferencí opět převzal olomoucký arcibiskup Mons. J. Graubner a tentokrát také ředitel Vojenské nemocnice Olomouc plk. MUDr. L. Dobeš.

Úvodní slovo přednesl biskup Mons. J. Hrdlička, který ve svém vystoupení zdůraznil, že solidarita je jednou z největších lidských ctností, jak je mimo ostatní uvedeno také v novém katechismu katolické církve. Zejména ve věku globalizace tato ctnost nabývá nesmírného významu. Solidarita ale nemůže stát jen na emotivním vzplanutí nebo krátkodobém nadšení při pohledu na trpící a jinak strádající naše bližní třeba na jiném konci světa. Solidarita musí odrážet racionální a přitom hluboce duchovní postoje jedněch, kteří se v určité době a na určitém místě nacházejí mezi těmi „šťastnějšími“, oproti těm na straně opačné.

Exhortace, povznesení ducha, byly na začátku konference vyjádřeny přednesením veršů básně I. Slavíka, a na jejím konci krátkým varhanním koncertem v katedrále sv. Václava.

Vlastní vědecký program byl zahájen přednáškou MUDr. M. Drlika z 3. lékařské fakulty UK a FTNSP Praha „Český lékař v srdci Afriky“ (viz snímek). Doktor Drlik pracoval několik roků jako lékař ve Středoafrické republice, v zemi, která je 10× větší než Česká republika, ale která má pouze 3,5 mil. obyvatel. Podle indikátoru lidského rozvoje je tato země na 168. místě ze 175 sledovaných. Umrtnost do pěti let věku je v této zemi 18% a analfabetismus je více než 50%. V nemocnici ve městě Bozoum, ve které doktor Drlik pracoval, byl na čtyřech odděleních jediným „bílým“ lékařem se vzděláním odpovídající evropské úrovni.

Zejména politická nestabilita a vojenské konflikty způsobují, že úroveň již tak špatné zdravotní péče se ještě zhoršuje. Při pohledu na obrázky, které byly v průběhu přednášky prezentovány, se mnohým až svíralo srdce, jak nízká může být zdravotní úroveň péče ve 21. století. Na druhou stranu však lidé v této zemi sice trpí hmotnou bídou při srovnání např. s naší zemí, ale ve většině případů netrpí bídou duchovní, jak doktor Drlik zdůraznil. Svoji přednášku pak uzavřel jednoduchou větou: „Učit před dary“. To je hlavní motto jeho misijní zkušenosti.

Druhou přednášku s názvem „Vojenská mise v Iráku“ přednesl MUDr. M. Onderka z Vojenské nemocnice Olomouc, který po dobu šesti měsíců v roce 2003 pracoval jako lékař 7. polní nemocnice, vybudované v Al-Basrah (Basra). Popsal všechny peripetie při jejím budování a potom její provoz a velký zájem o její služby z řad civilního obyvatelstva. Většina lékařských zákroků byla kvůli traumatům (popáleniny, střelná poranění). Technické a personální vybavení nemocnice by mohla závidět kterákoliv naše okresní nemocnice. Odráží to konflikt naší doby: velká péče je věnována nápravě toho, co jsme vlastní zlou vůlí a neschopností napáchali, a malá starostlivost o ty, kteří se musí k životní úrovni probíjet různými úskalí-

mi, např. nepřízní přírody. Irák, jak doktor Onderka zdůraznil, je zemí s velkou historií, vždyť od této oblasti je umístěn biblický Edén. Je to země hrdá, bohatá a krásná, nicméně zmlataná nestabilitou a násilím. Zejména historická vzájemná antipatie se sou-

sedním Iránem nedává velké naděje, že se v nejbližší době utrpení obyvatel těchto zemí zmírní. Třetí přednášku na téma „Čile a aktivity Misijní banky ubožáků“ přednesl P. Baldýnský z Prahy. Se svou ženou Miriam založili tuto Misijní banku v Tanzánii. Je to země větší než Evropa, ve které žije asi 130 etnických skupin, mluvících stejným počtem různých jazyků. Nicméně svahilštinou se víceméně domluví se všemi. Misijní projekt, na kterém manželé pracují několik let, má dva cíle: podporu rodin zejména ve výchově a vzdělání a dále potom zajištění vodních zdrojů. Mimochoodem, církve, které misijní programy schvalují, musí od státu příslušné území koupit nebo platit pronájem. Jasně z toho vyplývá, že tyto charitativní a misijní programy musí být velice dobře připraveny a jejich záměr seriózně zdůvodněn. Manželé upozornili na zkušenost, že finanční prostředky, které ve většině případů jsou s bohuibými záměry poskytovány, se výrazně „žředí“, než se dostanou až na

úplnou periferii řečiště, kterým musí proplout, aby dosáhly místa vlastního určení. Mají také zkušenost jako doktor Drlik, že dodávání naděje nepřímo (na dálku) je sice nesmírně významné (zejména prostřednictvím peněz), nicméně největší službu poskytnou ti, kteří se rozhodnou dlouhodobě mezi obyvateli žít, učit je a pomáhat jim v organizaci práce.

Poslední přednáška Ing. K. Princové z Vyšší odborné školy sociální Olomouc „Chudoba a nemoci na východ od našich hranic“ byla zaměřena na pomoc v bídě hmotné i duchovní obyvatelům Ukrajiny, Moldavska a Čečenska. Obyvatelé těchto zemí strádají z prohlubující se sociální nerovnosti, nárůstu drogové závislosti, AIDS a dalších ořesů. Neměli bychom zapomínat, že bývalý Sovětský svaz, jehož součástí tyto země také byly, byl „říší zla“ a důsledky tohoto faktu zejména v oblasti duchovní se budou dlouho léčit.

Proběhlá konference byla účastníky hodnocena jako jedna z nejlepších jak z hlediska výběru nosného tématu, tak i kvality přednášek. Potvrdila, že je stále zájem veřejnosti o etické problémy medicíny a že je žádoucí v pořádání etických konferencí pokračovat.

Prof. J. Ehrmann, CSc., přednosta II. interní kliniky LF a FN a člen výboru MSKA Olomouc, foto -tj-

Aspekty komprehenzivní rehabilitace u dětí s dětskou mozkovou obrnou v praxi

■ Dne 3. 11. 2005 se na Katedře speciální pedagogiky PdF UP konal seminář na téma *Dětská mozková obrna*. Jednalo se o úvodní seminář z cyklu přednášek, seminářů a besed sdružených pod společný název „Aspekty komprehenzivní rehabilitace u dětí s dětskou mozkovou obrnou v praxi“, jenž vznikl na základě stejnojmenného projektu realizovaného za finanční podpory Nadace Tomáše Bati ve Zlíně. Cílem projektu je formou odborných seminářů seznámit studenty speciální pedagogiky PdF UP v Olomouci s moderními trendy aplikovanými v oblasti komprehenzivní rehabilitace dětí s dětskou mozkovou obrnou v praxi zdravotnických, výchovně-vzdělávacích, pracovních a sociálně-rehabilitačně orientovaných institucí.

Na základě projektu by měli studenti speciální pedagogiky také pochopit základní principy a význam kooperace mezi jednotlivými odborníky pomáhajících profesí, tj. akcentaci týmové spolupráce mezi lékaři, fyzioterapeuty, ergoterapeuty, protetiky, logopedy, sociálními pracovníky, počítačovými technikami atp. v intervenci u dětí s dětskou mozkovou obrnou.

Úvodní seminář, jenž lektoroval MUDr. B. Živný, primář NeuroCentra Praha, byl komplexně zaměřen na problematiku dětské mozkové obrny (dále pouze DMO), a to z pohledu neurochirurga. Úvod přednášky byl věnován definičnímu vymezení dětské mozkové obrny, dále její etiologii a epidemiologii. Dr. Živný se ve svém vystoupení zaměřil i na diagnostiku, klasifikaci a charakteristiku jednotlivých forem DMO. Věnoval se také deskripci symptomatologie DMO a inva-

zivních i neinvazivních metod a technik ovlivnění léčby spasticity u dětí s dětskou mozkovou obrnou (tj. např. aplikací Botulotoxinu A, selektivní dorzální rizotomie). Nastíněna byla také problematika Vojtovy reflexní terapie, hipoterapie a logopedické intervence u dětí s DMO. Na závěr přednášky, již se zúčastnily zejména posluchačky studijních oborů Logopedie, Speciálně pedagogická andragogika a Speciální pedagogika předškolního věku, zdůraznil MUDr. Živný význam mezioborové spolupráce a komplexního přístupu k jedincům s DMO při jejich socializaci a integraci do společnosti.

Další z cyklu seminářů se bude konat dne 29. 11. 2005 od 13 hodin v aule PdF UP Olomouc, a to pod názvem „Ucelená rehabilitace dětí s dětskou mozkovou obrnou“. Uvedené téma bude prezentováno ředitelem Dětského centra ARPIDA (České Budějovice) a členem Katedry psychologie a psychiatrie Jihočeské univerzity doc. J. Jankovským, Ph.D., autorem knihy *Ucelená rehabilitace dětí s tělesnými a kombinovanými postiženími* (Praha: Triton, 2001). Všichni zájemci z řad odborné, ale i široké laické veřejnosti jsou srdečně zváni.

Za KSP PdF UP P. Bendová

Autorské čtení v Britském centru KUP

■ Knihovna UP ve spolupráci s Britskou radou v Praze pořádala 10. 11. v prostorách Britského centra KUP autorské čtení velšského básníka P. McGuinnesse. Jeho tvorba získala řadu mezinárodních ocenění, např. cenu Erica Gregoryho za poezii (Eric Gregory Award for poetry from the Society of Authors 1998) či Levinsonovu cenu za poezii Americké nadace pro poezii. Jeho překlad Mallarmého básně „For Anatole's Tomb“ (Carnet/Routledge USA, 2003) si získal chválu společnosti Poetry Book Society. Jeho první sbírka básní „The Canals of Mars“ byla nominována na cenu Rolanda Mathiase za velšskou literaturu psanou anglicky.

-red-, foto -tj-

K dialogu vědy a náboženství

■ V rámci mezinárodního projektu Globální perspektivy vědy a spirituality, který je organizován z Univerzity interdisciplinaire de Paris, Elon University, NC, USA, a s podporou nadace Johna Templetona, uspořádalo Centrum pro dialog vědy a náboženství CMTF UP mezinárodní interdisciplinární konferenci na téma *Věda a náboženství 2005: Teilhard, evoluce a globální spiritualita*. Uspokojila se ve dnech 14.-15. 10. v konferenčním centru AKS.

Centrum pro dialog mezi vědou a náboženstvím bylo otevřeno v říjnu 2000 na Katedře systematické

teologie CMTF ve spolupráci s Ing. F. Mikešem, Ph.D. (na snímku), a s Templetonovou nadací v USA. Toto centrum se zúčastnilo v roce 2004 soutěže o cenu „The Global Perspectives on Science and Spirituality Award“ na pařížské Univerzitě interdisciplinárních studií a na Elonské Univerzitě s významnou podporou The John Templeton Foundation a v lednu 2005 tuto cenu získalo. Tím se stalo i mezinárodně velmi významným fakultním pracovištěm.

Další informace viz <http://www.elabs.com/van2005>.

-red-, foto -tj-

Čtvrtá pracovní konference III. interní kliniky FNO a LF UP

Dne 4. 11. 2005 se konala v kongresovém zařízení Regionálního centra Olomouc v pořadí 4. pracovní konference III. interní kliniky. Tato konference byla organizovaná ve spolupráci kliniky a Spolku lékařů JEP v Olomouci pod záštitou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., děkana LF UP prof. Z. Koláře, CSc., a ředitele Fakultní nemocnice Olomouc doc. J. Vomáčky, Ph.D.

Před deseti lety vzniklo při III. interní klinice osteodenzitometrické pracoviště a osteocentrum, jehož vedoucím je přednostka kliniky prof. V. Ščudla, CSc. (na snímku), a zástupcem doc. MUDr. P. Horák, CSc. Problematika kostních chorob byla tedy zvolena za hlavní motto pracovního setkání jako připomínka tohoto výročí.

Jednání konference bylo rozděleno do sekce lékařské a sekce zdravotních sester, které probíhaly paralelně ve Velkém a Malém konferenčním sále. Účast odborné veřejnosti byla velmi dobrá, zaregistrovalo se 110 lékařů a 250 zdravotních sester z Olomouckého a části Moravskoslezského a Zlínského kraje, které představují přirozenou spádovou oblast olomouckého osteologického centra.

Po slavnostním zahájení a úvodním slovu rektorky UP prof. J. Mačákové, děkana LF UP prof. Z. Koláře, předsedy spolku lékařů JEP doc. M. Koláře a náměstkyně ředitele FNO prim. MUDr. D. Galuškové byl zahájen vlastní program, jehož nosným tématem byla osteoporóza a ostatní osteopatie z různých úhlů pohledu. První sekce byla věnována přehledovým přednáškám pozvaných odborníků, které odrážely „state of art“ ve vybraných oblastech osteologie. Prof. V. Palička, CSc., děkan LF UK Hradec Králové a předseda Společnosti metabolických onemocnění skeletu, přednesl úvodní přednášku věnovanou etiopatogenezi osteoporózy. Shrnuł současné poznatky o složitém předivu vztahů řízení kalcium-fosfátového metabolismu a mezinutrientních interakcích zúčastněných v kostním remodelačním procesu a poukázal rovněž na potenciální molekulární terapeutické

cíle. MUDr. V. Vyskočil, Ph.D., z FN Plzeň promluvil o současných možnostech využití zobrazovacích metod v diagnostice osteoporózy s důrazem na využití denzitometrických metod. Ve svém sdělení diskutoval rovněž o problematice výkladů sporných denzitometrických nálezů a upozornil na možná úskalí a omezení zobrazovacích metod v diagnostice této choroby. Prof. P. Broulík, DrSc., z 1. LF UK v Praze navázal přehledem současných léčebných metod osteoporózy, jejich výhod i možných problémů. Poukázal zejména na rychle se rozvíjející se oblast farmak pozitivně ovlivňujících kostní novotvorbu v souvislosti se zaváděním rekombinantního humánní parathormonu do léčby postmenopauzální osteoporózy. Doc. M. Bayer, CSc., z 1. LF UK v Praze obrátil pozornost účastníků k metabolickým kostním chorobám

dětského věku, které představují závažnou problematiku pediatrické péče. Alarmujícím jevem je zejména výrazný pokles tělesné aktivity dětské populace, související se změnami životního stylu dnešní společnosti.

V rámci další sekce zazněly přednášky pracovníků a spolupracovníků centra pro metabolická onemocnění skeletu (J. Matlochová, J. Zapletalová, S. Al Jabry, J. Zahálková, L. Fryšáková, M. Žurek, P. Horák, J. Gallo), které pokrývaly širokou oblast kostních chorob od problematiky menopauzy, Turnerova syndromu přes oblast renálních osteopatií, mužské a léky vyvolané osteoporózy po možnosti chirurgické terapie osteoporotických zlomenin.

Závěrečný blok byl složen z varií, která byla věnována z valné části zajímavým či neobvyklým kasuistikám s kostní problematikou.

Velkému posluchačskému zájmu se těšila sesterská sekce, jejíž organizace se ujala paní S. Fišarová, vrchní sestra III. interní kliniky FNO. Střední zdravotničtí pracovníci debatovali o problematice měření kostní denzitometrie, ošetřovatelské péče o nemocné se zánětlivými chorobami pojiva, mnohočetným myelomem, dále o roli zdravotní sestry při podávání biologické terapie u zánětlivých chorob pohybového aparátu, při zátěžových testech v endokrinologii, při zajištění standardů nutriční péče či při kanylaci centrálních žil a zajištění parenterální výživy u kriticky nemocných. V další části programu zazněly přednášky o predialyzační péči, ošetřování dialyzačních kanyl, technice biopsie ledviny, prevenci kardiovaskulárních chorob, ale také o setkání nemocných léčených peritoneální dialýzou ve Velkých Losinách a prevenci kardiovaskulárních chorob. Přednášky se rovněž nevyhýbaly ožehavým tématům dneška, jako je péče o umírajícího nevléčitelně nemocného pacienta či řešení stížností ve FNO.

Konference naplnila své hlavní cíle, kterými byly zejména pohled na desetiletí práce osteocentra, přehled současné problematiky diagnostiky a léčby kostních metabolických chorob a vytvoření diskusní platformy nemocničních a terénních lékařů, jakož i středních zdravotnických pracovníků. Program konference organicky zapadal do aktivit „Dekády kostí a kloubů 2000–2010“, kterou vyhlásila Světová zdravotnická organizace a OSN a ke které se přihlásila i ČR ústy vládního mluvčího. Lze si jen přát a doufat, že všechny tyto aktivity přispějí ke zlepšení zdravotnické péče o pacienty s těmito chorobami.

Doc. P. Horák, CSc., III. interní klinika FN a LF UP, foto -tj-

Stručně

Italská sekce Katedry romanistiky FF UP pod patronátem Italského kulturního institutu v Praze a CMTF UP pořádala ve dnech 19.–21. 10. mezinárodní konferenci s názvem **Od literatury k filmu (a nazpět)**/Dalla letteratura al film (e ritorno). V Uměleckém centru UP se přední odborníci z mnoha evropských zemí věnovali srovnání postupů používaných v literatuře a filmu, zejména filmovým adaptacím literárních a dramatických předloh se zaměřením na italskou provenienci.

Katedra speciální pedagogiky PdF UP ve spolupráci se Sdružením D a občanským sdružením Spolu pořádaly 19. 10. 2005 představení rotterdamského profesionálního divadla mentálně postižených herců Maatwerk, které se českému publiku představilo s inscenací **Létající Holanďan** ve Velkém sále Domu armády na ulici 1. máje.

V prostorách Uměleckého centra UP pořádaly Česko-slovenská komise historiků a Filozofická fakulta UP ve dnech 8.–9. 11. **Česko-slovenské historické fórum: Slovenská historiografie po roce 1989**.

V přednáškovém sále CMTF UP se 19. 11. uskutečnila přednáška RNDr. J. Gerbrycha **„Gregoriánský chorál“**, kterou připravila MSKA Olomouc ve spolupráci s Vysokoškolským katolickým hnutím. V rámci studentské mše v kostele Panny Marie Sněžné zazněl poté „Gregoriánský chorál“ v provedení brněnského katedrálního sboru.

Kolegium rektorky UP, které se sešlo 16. 11., mělo na programu hodnocení činnosti UP, hodnocení Academia filmu Olomouc 2005, akreditace studijních programů a další témata.

-red-, foto -tj-

České hlavy...

Dokončení ze str. 1
byl v této kategorii nominován prof. J. Bártek, absolvent Lékařské fakulty UP a držitel čestného doktorátu UP, který v současné době vede laboratoř Cell Cycle and Cancer ve výzkumném ústavu Danish Cancer Society v Kodani. Jeho vědecké práci v oblasti výzkumu nádorových buněk i jejím počátkům na UP jsou věnovány strany 4 a 5 tohoto čísla.

Porota dále udělila cenu **Doctorandus**, která je určena studentům doktorského studijního programu. Pro letošní rok ji za aplikaci experimentální psycholinguistiky na český jazyk získala Denisa Bordag. Za práci zkoumající chování cen akci na české kapitálovém trhu ocenila porota studenta Fakulty sociálních věd UK V. Bubáka, kterému byla udělena cena **Gaudeamus**. Cenu **Naděje**, určenou středoškolákům, letos porota udělila studentu pražského gymnázia J. Švábovi, který vytvořil zařízení, které využívá světelného paprsku pro propojování vzdálených počítačových sítí. Cenu **Media**, cenu Nadačního fondu Česká hlava, udělována za propagaci české vědy a techniky, si letos odnesla redaktorka MF Dnes E. Bobůrková.

Záznam slavnostního večera odvysílala Česká televize v sobotu 12. 11. ve 20 hodin na svém prvním programu.

Blíží informace o soutěži, jejich výsledcích i o celém projektu viz <http://www.ceskahlava.cz/>.

-red-

Současné užité umění v Turíně

V sobotu 12. 11. bylo slavnostně otevřeno nové Museo Internazionale delle Arti Applicate Oggi (MIAAO) – Muzeum současného užitého umění v italském Turíně. Muzeum sídlí v reprezentativní historické budově, která prošla náročnou adaptací, aby mohla sloužit dnešním výstavním účelům.

Město Turín chce touto novou institucí demonstrovat návaznost na vynikající pozici Itálie v oblasti designu a uměleckého řemesla v minulém století. Otevření sbírek je zde v současné době prezentováno jako velká výstava s názvem MIAAO'S SUPERCRAFT, zahrnující předměty užitého umění od několika desítek umělců z Evropy a zámoří. Mezi exponáty mohou návštěvníci vidět i náhrdelník doc. P. Herynka, který působil na UP, kde založil na Katedře výtvarné výchovy Ateliér Kov a šperk. Doc. P. Herynek se současně od 14. 11. účastní i výroční výstavy v Muzeu užitého umění v Portlandu (Oregon, USA).

-red-

▲ P. Herynek: Náramek ze série Chicago, 2004, ocel, průměr cca 70 mm

Prof. J. Bártek o výzkumu nádorových buněk a spolupráci s UP

Když letos na jaře zveřejnil britský prestižní časopis *Nature* studii s názvem *DNA damage response as a candidate anti-cancer barrier in early human tumorigenesis* (Odpověď na poškození DNA jako možná protinádorová bariéra v časných fázích vývoje rakoviny), hovořilo se mj. o příštích kandidátech na Nobelovu cenu. Objev týmu, který vede prof. J. Bártek, má totiž klíčový význam pro velmi časně rozpoznání raného studia rakoviny: mikrobiologům z Dánského centra pro výzkum rakoviny v Kodani se podařilo popsat dosud neznámý mechanismus, který lidské buňky aktivují jako odpověď proti svým vlastním počínajícím nádorovým změnám.

Jak byste stručně shrnul obsah studie zveřejněné v *Nature*?

V této studii, která má velký ohlas v odborných kruzích i u širší veřejnosti v mnoha zemích, předkládáme doklady pro novou biologickou funkci buněčné mašinerie odpovídající na poškození DNA, funkci vnitřní bariéry proti progresi časných stádií lidských nádorů. Tato nová koncepce a naše výsledky poskytují odpověď na několik již dlouho diskutovaných otázek a do budoucna otevírají nejen řadu nových námětů pro základní výzkum v této oblasti, ale také určité možnosti aplikace v onkologii. Oba tyto směry se podle našich možností budeme snažit sledovat v nejbližší době, těžiště naší práce je ale zejména v základním biologickém výzkumu.

Vaše studie má sedm stran a třináct autorů. Povězte laikům, jak dlouho museli asi pracovat v laboratoři, než dospěli k těmto originálním výsledkům a poslali práci do tisku?

První pozorování, které nás přivedlo na myšlenku, že lidské nádory mohou mít jakousi vnitřní brzdu v podobě mechanismů detekujících a odpovídajících na poškození DNA, jsme publikovali ve společné práci s americkou skupinou o vánocích roku 2002 v časopise *Nature Cell Biology*. Od té doby jsme po dobu 18–20 měsíců intenzivně pracovali na tom, jestli je možné tuto naši novou pracovní hypotézu experimentálně potvrdit, nebo jestli je to jen naše „fantazie“, pro kterou nelze nalézt důkazy v modelech ve tkáňových kulturách a v klinickém materiálu z časných fází vývoje nádorů. V červenci roku 2004 jsme první etapu práce úspěšně dokončili a první verzi našeho článku poslali do časopisu *Nature*. Ediční radu v *Nature* naše nová koncepce zaujala a práce byla poslána k recenzi třem světovým špičkovým odborníkům v relevantních oblastech výzkumu. V tomto „prvním kole“ posudky každého z recenzentů obsahovaly dlouhou řadu dalších otázek a námitek, které jsme museli řešit a odpovědět na základě dalších pokusů a analýz. Celkem jsme si tak „vyměnili názory“ s editory a recenzenty ve třech kolech vylepšování celé koncepce a zaplňování mezer v argumentech pro naši navrhovaný mechanismus, a tyto doplňující práce trvaly dalších asi sedm měsíců, než byli nakonec editoři i recenzenti našimi důkazy přesvědčeni o správnosti našich závěrů a významu naší nové koncepce. Takže celkem od doby prvních pokusů až do přijetí naší práce uplynuly více než dva roky. Z těch třinácti autorů (pracujících ve čtyřech výzkumných centrech) jich několik přispělo k dodání klinického materiálu pro naši studii, jiní se podíleli na různých aspektech analýz při práci s modelovými systémy *in vitro* ve tkáňových kulturách, jiní zase na genetických a funkčních analýzách klinického materiálu, jakož i cennými diskusemi a návrhy, jak různé aspekty nové koncepce dokázat či vyvrátit. Týmová spolupráce je jedním z pilířů moderního biomedicínského výzkumu, a použití komplementárních analytických přístupů a možnost analyzovat různé soubory materiálů rovněž velmi přispěla ke zdárnému dokončení této naší studie.

Jaké je vaše přístrojové vybavení, včetně nových přístupů ke sledování dynamických změn v živých buňkách?

Na přístrojové vybavení si opravdu nemůžeme stěžovat, máme všechno, co ke své

práci potřebujeme, a v poslední době také vyvíjíme přístroje nové, unikátní, právě ke sledování biologických procesů přímo v živých lidských buňkách a v reálném čase. Samozřejmě se při tom neobejdeme bez pomoci inženýrů, fyziků a optiků, zejména odborníků firmy Zeiss, kteří vedení našimi požadavky a návrhy ty nové unikátní přístroje konstruují nebo upravují. Tyto nové přístupy nám umožňují například kombinovat nejnovější laserové techniky s konfokálními mikroskopy, současné sledování dynamiky několika fluorescenčně značených bílkovin a biologické procesy odehrávající se v rozmezí od milisekund až po několik dní, vše za co nejšetrnějších podmínek pro sledované buňky, a často s možností sledované procesy ovlivňovat regulovatelnými genetickými nebo fyzikálními a chemickými zásahy. Klasické metody biochemie, molekulární biologie a imunochemie samozřejmě neopouštíme, ale tyto typické „*in vitro*“ metody mohou být často zavádějící při snaze objasnit velmi komplexní a dynamické procesy, jako je například rozpoznání a dynamika odpovědi na poškození DNA. Biologický výzkum dospěl do stadia, kdy sledování chování molekul přímo v živých buňkách, za fyziologických podmínek, je nejen možné, ale také nutné, a my se snažíme tento nový směr využívat co nejvíce a také jej metodicky rozvíjet.

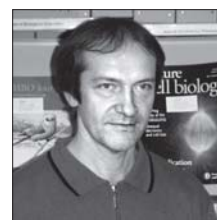
S kým spolupracujete?

Jak personální složení naší vlastní laboratoře, tak také naše kontakty jsou velmi mezinárodní. V současné době například v naší laboratoři pracují dlouhodobě vědci z deseti zemí tří světadílů a laboratoř i celý ústav se dorozumívá anglicky, včetně pomocného personálu. I když máme v naší vlastní laboratoři k dispozici poměrně široké spektrum metod a modelů, často na našich projektech spolupracujeme s jinými laboratořemi, zejména když potřebujeme klinický materiál nebo nějaké experimentální přístupy, které buď zavedeny nemáme, nebo je potřebujeme aplikovat rychle a ve velkém měřítku. V dnešní době velké globální soutěživosti je potřeba nové nápady realizovat rychle a v tomto ohledu mohou vhodně volené spolupráce značně pomoci. Podle potřeby tedy příležitostně spolupracujeme s několika špičkovými pracovišti v USA, Austrálii a v několika evropských zemích, ohledně materiálu nebo některých metod potom zejména s pracovišti „domácími“, tj. dánskými, včetně jiných oddělení našeho ústavu.

Kromě těchto spoluprací, diktovaných okamžitou potřebou aktuální otázky či experimentu, jsme rovněž zapojeni do čtyř velkých evropských projektů, na nichž se podílejí laboratoře z několika zemí Evropské unie. Tyto projekty jsou pečlivě koordinovány a v jejich rámci se snažíme společně řešit širší problémy, na které by asi žádná ze zúčastněných laboratoří sama neměla dost prostředků ani sil. Zároveň by to měla být jakási protiváha silné konkurence z USA a prostředek ke zmírnění odlivu mozků z Evropy do zámoří. Samozřejmě spolupracujeme rovněž s laboratořemi v České republice, zejména z Olomouce a z Prahy.

Jaké kontakty udržujete s Univerzitou Palackého?

Jako absolvent Univerzity Palackého mám k Olomouci velmi blízký vztah a mám zde řadu přátel, svých bývalých učitelů, svých bývalých spoluhráčů košíkové a dřívějších i součas-

Prof. J. Bártek (1953), absolvent Lékařské fakulty UP, v současné době vede laboratoř Cell Cycle and Cancer ve výzkumném ústavu Danish Cancer Society v Kodani. Hlavní pozornost věnuje

výzkumu regulačních mechanismů dělení nádorových buněk a mechanismů vedoucích ke vzniku nádorů, zejména v souvislosti s funkcí nádorových supresorů a onkogenů. V poslední době je hlavním objektem jeho zájmu studium regulačních drah aktivovaných poškozením DNA v savčích buňkách. Jako autor více než 220 původních vědeckých prací a článků je nejvíce citovaným vědcem českého původu v oblasti biologických a lékařských věd.

Prof. J. Bártek je mj. držitelem ceny Dánské asociace pro výzkum nádorů (1998), ceny Alfreda Benzonse (2002), ceny Novo Nordisk (2003), obdržel medaili G. J. Mendela za biologické vědy (2003). V roce 2002 se stal čestným profesorem Univerzity v Kodani a Univerzity v Aarhusu; v březnu letošního roku obdržel čestný doktorát své alma mater (viz Žurnál UP č. 23, roč. 14).

ných spolupracovníků. Nevím, jestli udělení nesmírně prestižního titulu „*Doctor honoris causa*“ Univerzity Palackého se dá nazvat „kontaktem“, ale tato pocta byla právě předmětem mé poslední návštěvy v Olomouci.

Po odborné stránce se naše kontakty dají zahrnout do tří skupin. Za prvé pomáháme vychovávat talentované postgraduální studenty z různých pracovišť UP formou dlouhodobých stáží v naší laboratoři v Kodani. Za druhé přímo spolupracujeme na výzkumných projektech s několika laboratořemi UP, zejména na Lékařské a Přírodovědecké fakultě. A konečně rádi poskytujeme reagenty, rady a metodické návody nebo pomoc při zprostředkování kontaktů v Dánsku i jinde olomouckým kolegům, kteří nás o to požádají. V současné době například jednáme o přijetí dalšího studenta z Olomouce (tentokrát z laboratoře prof. Strnady na Přírodovědecké fakultě), spolupracujeme s ústavem patologie a biologie na Lékařské fakultě a připravujeme jakési minisymposium či „workshop“, který by se měl uskutečnit v Olomouci ještě letos.

Lze srovnat způsob a výsledky vědecko-výzkumné práce v Olomouci a v Kodani?

Takové srovnání je ošidná záležitost, každopádně dost subjektivní a ovlivněná řadou rozdílů na našem Ústavu v Kodani ve srovnání s většinou pracovišť Univerzity Palackého. Celkově mám ale ze své poslední návštěvy v Olomouci nesmírně dobrý dojem. Uroveň finančního a přístrojového zabezpečení špičkových laboratoří UP se již značně blíží našim podmínkám v Dánsku a prostorově jsou na tom kolegové v Olomouci již možná i lépe. Sám způsob práce je značně poznamenán tím, kolik času a energie musí každá konkrétní laboratoř věnovat výuce studentů, a v tomto ohledu jsou i velké rozdíly v rámci UP samé. My v Kodani jsme laboratoří čistě výzkumnou a na rutinní výuku studentů věnujeme jen poměrně málo času, což je výhoda ve srovnání nejen s Olomoucí, ale také například s univerzitními laboratořemi v Kodani. Na druhé straně mnoho energie utrácáme na posuzování grantů a vědeckých prací z mnoha zemí, nadací a širokého spektra časopisů, včetně práce v několika redakčních radách. Konkrétní způsob práce v laboratoři je velmi podobný

Dokončení na str. 5

Talentovaný medik Bártek očima prof. M. Hejtmánka

Prof. J. Bártek převzal jako nejmladší z čestných doktorů UP od své alma mater titul doctor honoris causa 31. 3. 2005. Tehdy ve svém projevu mj. zdůraznil, že i když je čestným titulem oceněna především práce jednotlivce, jeho životní dráha a výsledky práce jsou těsně spjaty s osudy a vlivy rodiny, učitelů a spolupracovníků. V této souvislosti vzpomněl mj. i svého „vědeckého otce“ prof. M. Hejtmánka, v jehož laboratoři na tehdejší Katedře lékařské biologie LF UP strávil celých šest let svého studia medicíny. Prof. M. Hejtmánek poskytl Žurnálu UP rozhovor, prostřednictvím něhož vzpomíná na počátky vědecké dráhy tehdejšího studenta, dnes vědce, jehož citovanost čítá tisíce a jehož práce jsou publikovány v nejprestižnějších časopisech, jakými jsou např. *Nature* či *Science* a *Cell*.

V děkovném projevu vás prof. Bártek vzpomněl coby „vědeckého otce“. Jak to na vás, pane profesore, v té chvíli působilo?

V mém věku se člověk nějak hůře ubrání dojetí. Mám z jeho úspěchů ohromnou radost, obdivuji jeho vědeckou invenci, vykonnost a bezmeznou výdrž. Z našeho někdejšího medika Jirky je po třiceti letech mezinárodně uznávaný vědec světového formátu. To je excelentní vizitka naší alma mater; může být hrdá, že má absolventa těchto výjimečných kvalit. Já přijímám jako životní dar, že jsme první úsek cesty prošli spolu.

Jak se přihodilo, že jste se vůbec setkali?

Medicínu na UP začal Jirka studovat po absolutoriu gymnázia v Přerově. Za mnou přišel do laboratoře hned v prvním ročníku – hubený, vytáhlý chlapec s upřímnými očima, sportovec basketbalista, jak jsem se později dozvěděl. Měl zájem o práci v oboru, v biologickém výzkumu. Tehdy se zmiňoval o vlivu, který na něj měly mě přednášky (nikdy jsem si je moc nepřipravoval). Zprvu se stal mým volontérem, později studentskou vědeckou silou. Než se jí však stal, prošel – jako každý studentský adept vědy v našem ústavu – tzv. laboratorní zkouškou.

Co to znamenalo?

Začal „černou“ manuální práci jako je vážení, měření objemů různých roztoků, přípravou laboratorního skla a kultivačních médií. Média se připravovala z jednotlivých chemických látek vážením, mísením a sterilizováním v autoklávu. Dnes je firmy dodávají hotové až do laboratoře. Jirku to neodradilo a tím získal důležitou zkušenost – poznal, která práce jak dlouho trvá a co všechno se musí znát, připravit a vykonat, než se začne s pokusem. Získal také přehled o tom, kde je jaký materiál v laboratorních umístěních. Tyhle praktické zkušenosti uspořídá člověku v laboratoři mnoho času.

Kdy se tedy dostal ke své první soustavné práci na experimentu?

V jeho případě to bylo hodně brzy, snad po několika týdnech. Šlo o fluorescenční barvení Y chromozomu Acranilem v lidských buňkách. Tenkrát to bylo téma aktuální v cytologické diagnostice pohlaví u lidských plodů v rodinách s rizikem chorob vázaných na pohlaví. Měřil pod mikroskopem velikost fluorescenčního signálu Y chromozomu a zjišťoval, zdali se významně mění, jestliže jsou buňky usmrceny (fixovány) různými chemickými roztoky. Tohle měření bylo jakýmsi testem Jirkovy vytrvalosti, protože bylo nutné vyhledávat a měřit mnoho sliznicových buněk na sklíčkách. Výsledky této práce pak vyšly v *Acta Universitatis Palackianae, Fac. Med.* a pokud vím, byla to první Jirkova vědecká publikace.

Prof. J. Bártek o výzkumu...

a daný také konkrétním zaměřením výzkumu a přístrojovým vybavením. Asi máme v Dánsku stále ještě o něco lépe fungující servisní a dodavatelské služby pro výzkum a snadnější kontakty se zahraničím, i když tyto rozdíly asi v dohledné době také zmizí. Největší a asi také nejdůležitější je rozdíl v úrovni časopisů, v nichž publikujeme své výsledky. Zase jsou zde samozřejmě značné rozdíly i v rámci pracovišť UP, ale celkově by hlavní snahou mělo být, podle mého názoru, zaměřit se na kvalitu a originalitu výsledků a za každou cenu se snažit prorazit do špičkových časopisů. Velkým problémem současné vědy je obrovské kvantum publikovaných prací a množství časopisů, a většina vědců dokáže sledovat jen několik špičkových časopisů, doplněných počítačovými přehledy usnadňujícími hledání

J. Bártek u vás pracoval šest let, v době svého studia. Jak zvládal studium medicíny a současně i práci v laboratoři?

Hladce a bez problémů – anebo jsem o nich nevěděl. V laboratoři trávil veškerý svůj volný čas, odbíhal na stáže a přednášky a zase se vracel. Pracoval často po večerech, někdy brzy ráno. Do konce prý přemluvil tehdejšího vrátného Fakultní nemocnice pod Teoretickými ústavu LF, aby ho nechal přespávat v místnůstce na vrátnici, a to proto, aby měl blízko k ústavu do laboratoře a neztrácel čas (tehdy bydlel v privátu za parkem na Polské ulici). Takové pracovní vypětí samozřejmě přinášelo výsledky. Jirka se pravidelně účastnil studentských vědeckých konferencí na lékařské fakultě, za prezentované práce získával uznání a odměny a postupoval do celostátního kola. Ještě Vám o něm prozradím, že klinické obory ho nelákaly, měl rád laboratoř a experimentální práci.

A jak pokračoval dál?

Následovala náročnější práce o izolaci a kvantitativním stanovení DNA v buňkách původce kožního onemocnění (mikromycety *Microsporum gypseum*) s cílem určit ploidii jeho geneticky modifikovaných kmenů. Kmeny připravil nyníšší profesor a přednosta Ústavu biologie LF UP Karel Lenhart v souvislosti s výzkumem parasexuálního cyklu u tohoto organismu. Tohle téma Jirka zpracovával se svým spolužákem Křepelou části v Ústavu lékařské chemie u docenta M. Cernocha. A soudě podle objemu hodin dnů a týdnů a horlivosti při zavádění metody a hledání její modifikace vhodné pro vyšetřovaný materiál je to oba velmi bavilo. Výsledky této práce byly rovněž publikovány jako „full paper“ v odborném tisku.

V klinických ročnících Jirku lákala imunologie. Je klinickým oborem blíž než biologie a metody detekce HLA antigenů tehdy prodělávaly světový boom hlavně pod tlakem jejich praktického použití v transplantační chirurgii. V laboratoři Krevní banky FNO pod vedením doc. MUDr. A. Bártové, CSc., byli na úrovni doby v HLA diagnostice, především díky jejím iniciativám přesahujícím hranice našeho státu i v tehdejších komplikovaných poměrech. Ceníla si Jirky pro stejné vlastnosti jako já. Byl to vědecky zapálený student, velice pracovitý, schopný získávat originální a tedy publikovatelné výsledky.

Rozumím-li vám správně, bylo vědecké zranění studenta Bártka do značné míry podmíněno jeho osobními vlastnostmi – zaujetím, pracovitostí, cílevědomostí a také dotahováním jeho výsledků do publikačních výstupů...

Rozumíte naprosto přesně. Výzkum, respektive jeho dílčí část, není ukončena zprávou, hlášením

nějaké instituci, ani přednáškou na konferenci nebo autoreferátem ve sborníku, nýbrž publikací v odborném tisku ve světovém jazyce. Jen tak může být výsledek sdělitelný i za hranicí naší malé země a přístupný zahraničním odborníkům. Jen tak poskytne autorovi radost z ohlasů a nabídne možnost osobních odborných kontaktů. Jen tak zapadne jako kamének do světové mozaiky vědění. Kdyby student Jirka neměl osobní předpoklady – nazvěme je třeba – přirozený sklon či talent pro vědu, nikdy by se nestal tím, čím je. Jako učitel jsem mu mohl pouze podat pomocnou ruku a naznačit, kudy vede cesta, nabídnout mu metodu, jak získávat relevantní data a vysvětlit k čemu jsou dobrá. Ostatní bylo jen a jen na něm. Myslím si, že to je odpradáva osvědčený způsob výběru a aktivace mladých vědeckých talentů k rozvoji.

Kam vedla jeho cesta po promoci?

Volba byla jednoznačná. Doporučil jsem mu, aby šel do Prahy a ucházel se o přijetí na vědeckou aspiraturu v Ústavu molekulární genetiky ČSAV. Tento ústav měl a má dodnes vynikající vědeckou tradici a mezinárodní úroveň. Protože však byl a i dnes je tento obor neobyčejně přitažlivý a počet míst v laboratořích naopak omezený, musel nějaký čas J. Bártek vyčkat, než se aspirantské místo uvolnilo. Mezitím mohl pracovat bezplatně jako čekatel v laboratoři u některého z kvalifikovaných doktorů. Myslím, že to bylo v laboratoři dr. Veleminského, kde Jirka vkročil do oblasti hybridomové technologie a monoklonálních protilátek, což byla posléze tematika jeho kandidátské práce. Pro začínajícího vědce je nesmírně důležité, aby se hleděl vyučit u „kováře“ a „kovářčím“ se vyhnul. J. Bártek se tím řídil – např. před lety pracoval mj. v Anglii v laboratoři s P. Nursem, který získal Nobelovu cenu za objev molekulárního mechanismu dělení buněk u kvasinek. Po několika letech odešel Jirka z Prahy do Brna na pozici vedoucího skupiny v nynějším Masarykově onkologickém ústavu.

Je pravda, že se s vámi J. Bártek radil před odchodem do Dánska a že jste mu i jeho spolupracovníkům ve skupině nabízel místo na zdejší lékařské fakultě?

Je to pravda, ale nebylo to před jeho vycestováním do Dánska, ale do Prahy na Ústav hematologie a krevní transfúze. Teprve odtud odputoval do Dánska.

Tehdy po listopadové revoluci byl děkanem LF UP prof. L. Neoral a já jsem zastával funkci prorektora pro vědu a zástupce rektora. Oba jsme velmi dobře věděli, že by tím fakulta, potažmo univerzita, získala skutečně prvotřídní výzkumný tým mezinárodní úrovně. Byli úspěšní v přípravě monoklonálních protilátek – velevýznamných prostředků v diagnostice (nejen) nádorů a ve výzkumu. Byli lepší než skupiny na Západě, jak se tehdy říkalo. Jirka se však rozhodl pro pražský ústav a s ním tam přešla i jeho žena a vědecká spolupracovnice Jiřina (také absolventka LF UP) s kolegou MUDr. J. Lukášem.

Až v Praze se Jirka rozhodl přihlásit se do konkurzu na místo v dánském Institutu of Cancer Biology, jenž vytváří optimální podmínky pro výzkum. Dnes je to už dvanáct let, co konkurz vyhrál. V současné době bydlí s rodinou v Kodani, blízko moře. Chodí běhat na pláž a pokud vím, i na basket nezapomněl. S olomouckou lékařskou fakultou, hlavně s Ústavem biologie a Ústavem patologie, udržuje osobní a odborné styky. Umožňuje např. našim doktorandům stáže ve svém oddělení a vypracování doktorských disertačních prací v oboru molekulární biologie nádorů. V soutěžích o místo nebo grant jsou pak uchazeči s touto zkušeností určitě ve výhodě, obzvlášť jsou-li spoluautory Bártkovy publikace.

Ptala se M. Hronová, foto archiv ŽUP

Dokončení ze str. 4

nejvíce relevantních prací. Jinými slovy, k tomu, aby byla nějaká laboratoř a její výsledky brány vážně, je většinou potřeba alespoň několika velmi solidních prací ve významných mezinárodních časopisech. To není samozřejmě nic nového ani pro kolegy v Olomouci a mám radost, že několika pracovištím UP se začíná dařit tuto velmi důležitou příčku zdolávat. Nebude to jednoduché a prostory ani přístroje a velké granty ještě zdaleka nezaručují úspěch. Ale cesta je otevřená a já sám si myslím, že vědci v Olomouci jsou nejméně tak vynalézaví, zvědaví a zapálení pro výzkum, jako ti v Kodani, takže i ta úroveň výsledků a odpovídající prestižní publikace jsou jen otázkou času.

Připravili V. Mazochová a prof. M. Hejtmánek, foto archiv prof. Bártka

Učení nemusí být vždy mučení...

...avšak jak na straně učitele, tak na straně žáka existuje řada faktorů, které mohou, při troše nadsázky, ze školy „mučírnu“ udělat. Nadměrný počet vyučovacích hodin, obtížnost studijních témat v kombinaci s nedostupností či úplnou absencí vhodných výukových materiálů – to vše může brát oběma stranám elán a motivaci a podstatně tak snižovat efektivitu práce.

STUDENT: „příjemce“ informací

Ve školních lavicích stráví většina z nás mnoho let. Každého z nás zajímá jiná problematika.

I v rámci užší zájmové specializace má ale většina studentů vedle svých oblíbených témat oblastí, které ho nebaví, kterým se instinktivně vyhýbá a které pro něj představují v období zkoušek noční můru. Pokud se z takového studenta stane učitel, zákonitě předává tento přístup dál.

Pedagogická praxe i vlastní studentské zkušenosti mne utvrdily v tom, že antipatie či dokonce obavy z tématu nejsou většinou jen důsledkem zájmového profilu studenta. Podstatnou roli zde mnohdy hraje skutečnost, že daná látka nebyla nikdy dobře pochopena. Tento fakt platí dvojnásob u dynamických přírodovědných oborů, jako je např. biologie, chemie a fyzika.

INFORMACE, OZNÁMENÍ, POZVÁNKY

Zveme Vás na zahajovací konferenci projektu CIV „Centrum inovativního vzdělávání“ **Rozšíření profesních kompetencí budoucích a stávajících učitelů pomocí deseti nových výukových modulů,**

která se koná **30. 11. 2005 v aule Pedagogické fakulty UP**

(Žižkovo náměstí č. 5).

Projekt připravila Pedagogická fakulta UP pod záštitou MŠMT ČR

a je financovaný Evropským sociálním fondem.

Konferenci zahájí v 9 hod. proslovy děkana PdF UP prof. F. Mezihořáka, CSc., a dalších hostů, následovat bude prezentace projektu CIV. Představí se také partneři projektu – P-centrum a Akademie sociálního umění Tabor, připravena je dále projekce filmu „Škola demokracie“ a diskuse s jeho režisérem T. Škrdlantem, pořad J. Vodňanského „Dejte mi pastelku, nakreslí mi pejska“ a „Čítanky Marie Hanzové a Jiřího Žáčka“.

Další informace viz www.civ.cz.

Oční klinika FN a Lékařská fakulta UP si Vás dovolují pozvat na

Olomoucký oftalmologický seminář

který se bude konat ve středu

7. 12. 2005 v 16 hod. v prostorách hotelu Flora. V úvodu odborného programu bude připomenuto **100. výročí první úspěšné transplantace rohovky na světě v Olomouci a osobnost a přínos primáře E. Zirma.**

Další informace viz <http://www.ocniklinikaol.cz>.

Akademik sport centrum UP srdečně zve děti, vnoučata a rodinné příslušníky zaměstnanců UP na **Veselou předvánoční mikulášskou show plnou písniček, legrace a scének; uvidíme nejen Mikuláše s čertem a andílkem, ale i některé pohádkové postavy; pro děti balíček dobrot a...**

Kdy: neděle 4. 12. 2005 ve 14 hod.

Kde: Dům armády Olomouc, tř. 1. máje.

Vstupné 20 Kč/osoba (dospělí a děti od 2 let). Pro děti bude připraven balíček v hodnotě 80 Kč, který je nutno zaplatit předem v Akademik sport centru UP, U Sportovní haly 2 (budova Lodenice), Olomouc. V případě zájmu nahláste děti a přibližný počet dospělých telefonicky nebo mailem: tel. 585 636 452, 51, e-mail: hana.vyroubalova@upol.cz.

Mojí specializací je fyziologie – odvětví biologie, popisující funkce a komplikované vztahy v živých organismech. Podstata těchto procesů spočívá v buněčné a molekulární úrovni, což je pro většinu z nás abstraktní a obtížněji představitelná rovina. Sama jsem měla to štěstí, že jsem mohla jako student absolvovat přednášky z fyziologie, obecné biologie a imunologie nejen v ČR, ale také na univerzitě v Kanadě (Saskatchewan) a USA (Seattle). Navzdory jazykové bariéře jsem tam porozuměla řadě biologických procesů, které jsem doposud chápala jen povrchně. Znovu jsem si uvědomila, jak důležitý je přístup učitele k výuce a způsob, jakým látku podá. Vysokoškolským pedagogem se u nás může stát kdokoli, kdo je na danou problematiku uznávaným odborníkem. Pokud vím, nikoho už příliš nezajímá, jestli takový člověk umí své vědomosti srozumitelně předat dál a jestli výuku nebere jen jako nutné zlo, které mu umožňuje zbytek času věnovat jiným aktivitám.

Od vysokoškolských studentů se očekává maximální samostatnost při získávání informací a následně schopnost snadné orientace v nich. To ale neznamená, že pedagogické schopnosti jsou pro vysokoškolského učitele druhořadé. Špatný pedagog může ublížit i sebelepšímu studentovi a naopak dobrý pedagog může i horšího studenta motivovat k mnohem lepšímu výsledkům a stimulovat jeho zájem.

Je samozřejmostí, že student by měl mít zájem, ale i možnost se anonymně vyjádřit ke kvalitě výuky. Jedině studenti coby „konzumenti“ jsou oprávněni poukazovat na dobré i špatné stránky výuky. Toto hodnocení by mělo být veřejně dostupné bez jakékoli možnosti zásahu ze strany hodnoceného vyučujícího, jinak pozbývá smysl. Samozřejmě to vyžaduje určité morální a etické zásady a kulturu vyjadřování obou stran, která se rodí a vyvíjí postupně.

UČITEL: „vysílač“ informací

Pracovní náplň vysokoškolského pedagoga se skládá jednak z činnosti pedagogické a jednak z činnosti výzkumné. Aktivní účast na řešení grantových projektů je spojena nejen s uznáním a úctou v odborných kruzích, ale poskytuje také možnosti, jak si podstatně vylepšit plat a získat nemalé prostředky pro další práci. Účast na grantových projektech je proto pro každého silnou motivací. Honba za granty se stala jakýmsi novým vysokoškolským sportem. Na to, že univerzita je nejen výzkumná, ale také (především?) výuková pracoviště, se – podle mne – někdy zapomíná.

Na rozdíl od grantů kvantita ani kvalita výuky nikomu věhlas na univerzitě nepřínesla a navíc zásadně neovlivňuje financování učebních pomůcek ani výši platu. Z vlastní zkušenosti i z dostupných informací ostatních kolegů (různé fakulty i katedry) vím, že:

- **počet odučených hodin** se zásadně na výši platu neprojevuje; nezáleží, jestli dotyčný učí tři nebo 25 hodin týdně;
- **kvalita a způsob výuky** se na výši platu také neprojevuje; je jedno, jestli učitel látku monotónně odvykládá nebo dokonce přečte pasáže z učebnice, skripty, popř. ze svých 20 let starých příprav, nebo jestli látku prezentuje atraktivně a didakticky dobře promyšlenou formou;
- **přístup k výuce** se také zásadně neodrazí na výši platu; přijít do výuky pozdě, z různých důvodů ji zkrátit, spojit skupiny, popř. výuku úplně zrušit bez plnohodnotné náhrady – nic z toho nebude mít pravděpodobně citelné důsledky.

Jsem přesvědčena, že tento fakt je pro většinu učitelů demotivující a svou energii a iniciativu pak mnozí prioritně uplatňují tam, kde mohou s větší pravděpodobností očekávat jak morální, tak materiální ocenění. Zcela přirozeně to svádí ke lhotejšímu postoji „nějak výuku přetrpět“, aby se člověk mohl věnovat lukrativnějšímu oblastem.

Jsou učitelé, kteří učí 20 i více hodin týdně. Pokud se navíc jedná o praktická cvičení, která kromě

standardní teoretické přípravy vyžadují zajištění biologického materiálu, pomůcek, resp. chemikálií, mohou povinnosti spojené s výukou představovat většinu pracovní doby učitele.

Na tomto místě nechci srovnávat časové možnosti, které má takový pracovník pro výzkum, v porovnání s někým, kdo místo 20 hodin cvičení učí např. jen 5–10 hodin přednášek. To by byl námět na vlastní článek. Dnes se chci držet problematiky výuky.

Sama v současné době učím 18–23 hodin týdně (je to víc než loni a méně než se očekává příští rok). Více než 90 % mé výuky představují časově velmi náročná praktická cvičení z fyziologie živočichů a člověka. Když k tomu připočítám svoje diplomanty (celkem sedm), zabere mi výuka a povinnosti s ní spojené minimálně 35–40 hodin týdně.

Z toho, co jsem napsala, je zřejmé, že mi moje pedagogické povinnosti zabírají tolik z pracovní náplně, že nemohu učení brát jen jako okrajovou záležitost. K výuce musím přistupovat jako ke svému koníčku, snažit se z ní udělat zábavu, a to nejen pro sebe, ale hlavně pro studenty. Jejich zájem, nadšení, aktivní spolupráce a poděkování je momentálně mojí hlavní motivací a odměnou. To však vyžaduje atraktivní a promyšlené podání studijních témat a maximální názornost.

ANIMOVANÉ VÝUKOVÉ PROGRAMY

Přirozený způsob, jak prezentovat biologickou problematiku, je použití živého materiálu, což je v případě živočišné fyziologie finančně velmi nákladné a dnes z mnoha důvodů omezené. Alternativním řešením je zařazování VHS, resp. DVD materiálů. Nevýhodou však je, že tyto komplexní monotematické filmy jsou pro dané účely zbytečně zdlouhavé a obsahují mnoho „balastu“, který je pro konkrétní přednášku nebo skupinu studentů nepotřebný. Jako ideální se mi proto zdá využití **animovaných výukových programů**, které kombinují kreslené animované obrázky s krátkými AV sekvencemi, mikro a makrofotografiemi, přehlednými diagramy a aktivním propojením na webové stránky. To vše je vhodné didakticky uspořádáno, doplněno komentářem, s možností snadno a kdykoli jednotlivé sekvence vrátit, opakovaně vysvětlit daný proces. Další výhodou těchto programů je jejich snadná aktualizace, neomezená variabilita a s tím spojené široké využití.

Postupně se pro svoji výuku snažím takové tematicky zaměřené výukové animace vytvářet. Projekt ucelených animovaných výukových programů je však teprve v začátcích. Pracovní verze programů jsou však vysoce hodnoceny jak různými kategoriemi studentů na UP (PřF, LF, vč. zahraničních studentů), tak i mimo UP (např. FVL VFU v Brně i na mnoha prestižních SS).

Na základě pozitivních reakcí ze strany širokého spektra studentů jsem přesvědčena, že další práce na těchto výukových programech má obrovský smysl, protože podporuje nejen iniciativu a zájem studentů o daný předmět, ale jednoznačně zlepšuje studijní výsledky. Animované výukové programy jsou pro studenty natolik atraktivní, že mnoho z nich má zájem o přímou spolupráci na jejich tvorbě např. v rámci svých diplomových prací. Především pro studenty učitelových kombinací je taková aktivní spolupráce ideální průpravou pro budoucí povolání, neboť mohou maximálně a účelně využít jak svoje pedagogické, tak odborné znalosti.

Závěrem bych ráda pozvala všechny, které problematika výuky zajímá, na **prezentaci ukázek animovaných výukových programů, která se uskuteční ve středu 7. 12. 2005 v 15.00 hodin v aule PřF UP na tř. Svobody 26.**

RNDr. I. Fellnerová,

Katedra zoologie a antropologie PřF UP

Poděkování sponzorským firmám Olympus a Maso-nova.

Novela VŠ zákona a experiment s parlamentní demokracií

Co obnáší diskuse s politiky, dá se něco změnit v legislativě vysokého školství a jaký je stínový ministr školství ODS Walter Bartoš?

Poslanecká sněmovna nedávno schválila novelu Vysokoškolského zákona. Ta přináší několik užitečných změn, mimo jiné také zjednodušuje volby do akademických senátů. Dosavadní systém vyžadoval jistou minimální účast všech členů akademické obce, při jejímž nenaplnění bylo nutno volby dvakrát opakovat. Tímto způsobem například na PřF proběhlo letos šest volebních kol (tři do velkého senátu a tři do fakultního), což z voleb učinilo nedůstojnou kašparnu. Poslední kolo bylo platné bez ohledu na účast voličů – k čemu tedy byla ta předchozí kola? Byla trestem pro odpovědné voliče, nebo nějakým záhadným způsobem pojišťují naši demokracii? Novela snižuje kvórum u voleb do fakultního senátu a počet opakování snižuje na jedno. Proč ale zůstat na půli cesty? O požadavku zrušit kvórum proběhla letos diskuse v našem Žurnálu. Neznal jsem jediný přesvědčivý argument pro zachování jakéhokoliv kvóra.

Petice poslancům

Akademický senát PřF přijal usnesení poslat naše mu parlamentu petici požadující zcela zrušit kvórum a odstranit nutnost opakovat volby. Pro jistotu jsme ještě každému poslanci zvlášť zaslali e-mail, vysvětlující náš návrh. Co se bude dít?

Z dvou set poslanců odpovědělo osmnáct – tedy měříme-li slušnost tím, zda politik odpoví na e-mail (každý z poslanců má na parlamentní webové stránce odkaz „můžete mi napsat“ se svou e-mailovou adresou), je slušnost našich politiků 9%. Z této úžasné sumy byla nejvzornější ODS (6 odpovědí), dále odpověděli poslanci ČSSD (5), KDU-ČSL (3), KSČM (2), US-DEU (1) a jeden nezařazený poslanec Vrbík. Odpovědi většinou jen zdvořile „děkuji za podnět, předám výboru, budu brát zřetel...“, ale i slib podpory (Koudelka z ČSSD, Vymětal z KSČM, a Vrbík), a dokonce poslanec Krill (ODS) si udělal cestu na naše pracoviště, celou věc tu prodiskutoval a slíbil přednést pozměňovací návrh v plénu Poslanecké sněmovny.

„Žádný problém“

Mezitím se v Olomouci objevil poslanec Walter Bartoš – stínový ministr školství z ODS a předseda školského výboru Poslanecké sněmovny. Několikrát jsem se ho předtím marně pokoušel kontaktovat e-mailem a pozvat na besedu a diskusi o jeho představách o fungování vědy, výzkumu a vysokého školství, ale odpovědi jsem se nikdy nedočkal. Do Olomouce přijel na pozvání Mladých konzervativců, což je organizace, která má v Olomouci snad 15 nebo 20 členů (soudě z jejich webové prezentace) a dává o sobě vědět třeba tím, že se jí podařilo uspořádat demonstraci ke dni daňové svobody (s asi šesti účastníky). V salónku hotelu Flora pak pan Bartoš mluvil ke zhruba třiceti posluchačům. Tématem je převážně střední školství, otázka maturit, novela školského zákona. Pan Bartoš působí velmi sympaticky, okamžitě rozvíjí diskusi, pohotově odpovídá na otázky z pléna. Je to někdejší středoškolský učitel, vystudovanou má historii, kromě toho je i muzikant, který se

prý pár let živil hudbou. Svůj výklad o reformě školství na bázi Modré šance prokládá historkami, tím, jak coby poslanec začínal a vůbec nevěděl, jak se píšou zákony, a teď už se to naučil tak, že ve své poslanecké kanceláři dává zdarma právní rady a pomáhá třeba svým potenciálním voličům sepsávat rozvodové řízení. Hodonínáci se mají, musí to být radost mít takového poslance! Když se coby fyzik ptám, v jakých jednotkách jsou ta čísla na osách grafu demonstrujícího neutěšenost podpory našeho výzkumu ve srovnání se světem, dozvídám se, že si pan Bartoš moc jistý není, ale že důležitý je spíš ten poměr hodnot a jak to roste nebo klesá.

Po skončení přednášky odchytí pana Bartoše s dotazem, zda dostal naše pozvání na besedu a zda přijede. Dozvídám se, že panu poslanci chodí mailem hodně nevyžádané pošty a že si mail (uvedený jak na stránkách parlamentu, tak i na jeho osobní webové stránce www.walterbartos.cz) nevybírá. Co se dá dělat – předávám tedy vizitku a zvu ho osobně. Blíží se práce volby, je to nejhodnější doba – politici se budou snažit získat hlasy a budou mít nejspíš ucho pro naše problémy, říkám si. Určitě s radostí přijme. Pan Bartoš děkuje, ale neví, jak mu vyjde čas – prý teď bude moc práce s volební kampaní. A zda dostali v parlamentu náš požadavek ohledně zrušení té kašparny s opakováním volbami do akademických senátů? Ano, ano, dostali to, pan kolega Krill to přednese (je totiž z našeho kraje) a s podporou tohoto požadavku nebude mít pan Bartoš vůbec žádný problém. Tak to je výborné, potřásáme si pravicí a loučíme se, protože pan stínový ministr spěchá na večeri s Mladými konzervativci.

Sliby–chyby?

Je 20. října a Poslanecká sněmovna projednává ve druhém čtení novelu vysokoškolského zákona. Jak bylo slíbeno, poslanec Petr Krill – bývalý starosta Šumperka a někdejší manažer Pramet – přednáší pozměňovací návrh podněcený peticí z AS PřF. Když k nám přijel, bylo příjemné si s ním povídat – vystudovaný metalurg měl výborný přehled o fyzice a když přišla řeč na politiku, v řadě věcí jsme našli podobný pohled. Například by prý pro něj nebyl problém zákaz kouření ve veřejných prostorách až la lrsco či Itálie – kuřáky prý vykákal už ze šumperské radnice. Přiznávám, že to jsem u liberálů z ODS moc nečekal. Po Krillovi vystupuje poslanec Robin Böhnsch (ČSSD) a předkládá naprosto identický pozměňovací návrh. Böhnsch byl jedním z těch, co mi odpověděli – prý ten problém zná, nedávno byl ještě doktorandem na ekologii v Pardubicích – ale že to nejprve projedná s předkladateli té novely. Tak tedy nakonec náš návrh byl podaný z obou největších parlamentních stran – to je práce úspěch! Píšu novinku kolegům z Akademického senátu a jdu odšpuntovat láhev. A pak že se prý s politiky nedá normálně lidsky mluvit!

O šest dní později se dozvídám ze zpráv, že Poslanecká sněmovna schválila ve třetím čtení novelu VŠ zákona. Běžím na internet a na www.psp.cz si pročítám stenoprotokoly z jednání – jakpak ale probíhalo hlasování o našem návrhu? Ehm, tedy – brada klesá – návrh neprošel. 15 hlasů pro, 76 proti, 84 se zdrželo hlasování. Sama paní předkladatelka novely Michaela Šojdřová (KDU) před třetím čtením s návrhem vyslovila nesouhlas – nekonceptně to prý mění volbu do AS fakult a nenavazuje na změnu voleb do AS veřejných vysokých škol. Z toho lze usoudit jen to, že paní Šojdřová (také ji zve na besedu) ten pozměňovací návrh nečetla, on totiž bezchybně řeší volby do AS jak fakult, tak i celých škol. Žádný skutečný argument v plénu nezazněl. Kdo jak hlasoval? Pan Krill byl v tu chvíli mimo sněmovnu. Prý měl hosty z Bundestagu, vysvětloval mi na můj rozhořčený telefonát, ale prý se jeho hlas neztratil, utěšoval

mě – vypároval ho totiž poslanec Kužvart. (Mimochodem – taky vám ta praktika párování připadá jako svatokupectví? Místo toho, abych se ve sněmovně rval za svůj názor hlava nehlava, stačí, když se domluvíme s někým opačného názoru a můžeme jít spolu na pivo – pro hlasování to bude mít stejný efekt.) Pan poslanec Mládek, co mi sliboval podporu, hlasoval proti. Proč, prosím?, ptal jsem se ho e-mailem. Hluboce se mi omlouvá, ale prý se nechal poplést bývalým ministrem školství Zemanem, který taky hlasoval proti... a že by to ten jeho hlas stejně nevytrhl. Pan stínový ministr Bartoš, co mi taky slíbil podporu, se hlasování zdržel a jako zpravodaj před hlasováním o návrhu vyslovil stanovisko „neutrální, spíše negativní“. Proč, probíhá?, pronásleduji ho druhý den na mobilu (vymámil jsem ho z pana Krilla). Stínový pan ministr je poněkud zaskočen. Prý zas po něm někdo chtěl, ať ta volební kritéria nezměkčují (předložená novela je poněkud změkčuje – místo dosavadních tří kol by měla stačit jen dvě – ale co je to za polovičaté řešení?). Jaké jsou pro to argumenty? No, prý jim ten náš návrh připadal tak nějak moc radikální. A tak si prý řekl, že zlatá střední cesta bude se zdržet hlasování. A jestli pan poslanec dostal naše pozvání (po zkušenosti s e-mailem jsme ho už poslali na hlavičkovém papíře Akademického senátu) a přijede? Já se na to podívám, já se na to podívám... drmolí pan Bartoš nepřítomně a člověk z jeho hlasu nepozná, jestli se zrovna hrabe ve fochu s poštou a hledá náš dopis nebo na ulici uskakuje před autem. **Co bude dál?**

Nikdy se nevzdávám, je heslo vědátora. I za odmítnutí články je třeba bojovat do posledního dechu, pokud jsme přesvědčeni o jejich správnosti. Pan Krill slíbil, že se obrátí na senátory parlamentu a pokusí se je přimět, aby zákon vrátili sněmovně s pozměňujícím návrhem. Prý se mu již tento obrat několikrát podařil. Náš senátor prof. Hálek by prý měl tuto otázku otevřít (o jeho odhodlání prosazovat zrušení kvóra a opakování voleb viz též ŽUP 28/14, str. 6). Tak uvidíme, snad nakonec začnu věřit, že ten parlamentní Senát k něčemu je. Někdo zřejmě musí trochu záplatovat ten náš národní šlendrián po poslancích. Senát má teď na to třicet dní – takže zůstaňte naladěni, budeme průběžně informovat.

A jaké máme vyhlídky, pokud by ODS dostala ministerstvo školství? Budeme mít sympátáka pana ministra, který nás zbaví přebujelé byrokracie a vyhodí půlku úřednictva z ministerstva. Spoustu práce pak bude dělat sám, a jak lze soudit z jeho praxe v poslanecké kanceláři, zdarma vám nabídne pomoc – třeba vám pomůže vyplnit nějakou tu grantovou přihlášku. A až ho začnou zaplavovat dotazy – jak se postaví k upadající konkurenceschopnosti našich univerzit, jak reagovat na odliv našich mozků na západ, případně na příliv východních mozků k nám, zda mít státní kontrolu kvality výuky, nebo dovolit školám ať tisknou diplomy a prodávají je tomu, kdo zaplatí, zda mít i nějaký základní výzkum nebo se pustit jen do toho aplikovaného, jestli by se mělo na univerzitách učit anglicky nebo výhradně česky, jakými kritérii evaluovat školy i jejich pracovníky – tak pan ministr řekne, že mu té pošty chodí moc a že ji teda musí házet do koše. Když pak za ním přijete osobně s nějakým požadavkem, nejspíš vám vyhoví. Ale pozor, aby po vás nepřišel někdo s požadavkem opačného charakteru – to by pan ministr nejspíš zvolil zlatou střední cestu (asi tu, co vede dprostřed mezi dva sedací svaly). Ale k tomu musíme nejdříve pana Bartoše hodně držet palce u voleb, protože pro samé večere s dvacítkou Mladých konzervativců nemá čas přijet vysvětlit své názory na univerzitu s nějakou šestnáctitisícovou akademickou obcí!

Doc. T. Opatrný, Akademický senát PřF UP,
mezititulky redakce

Usnesení Akademického senátu PřF UP (23. 6.) k návrhu změny zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách):

Akademický senát PřF UP se usnesl na doporučení Parlamentu České republiky provést následující změny zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách:

1. Změny v paragrafu 8, odst. 1, kde navrhuje zrušit požadavek minimální účasti 15 % členů akademické obce pro platnost voleb do akademického senátu školy a v paragrafu 26, odst. 1, zrušit požadavek minimální účasti 30 % členů akademické obce pro platnost voleb do akademického senátu fakulty.
2. Změna v paragrafu 18, odst. 5, kde navrhuje přidat další fond, ze kterého by bylo možné poskytovat příspěvek zaměstnavatele k penzijnímu připojištění.

Základní návrh:

1. Několikanásobné opakování voleb při nízké účasti nijak nezvyšuje demokratičnost, samo o sobě není motivací k volbám přijít, naopak trestá ty, kteří k volbám chodí. Zbytečně zatěžuje již tak dost vytížené pracovníky a studenty, kteří musejí několikrát k volbám cestovat z různých částí města a vede naopak k tendencím první dvě kola voleb ignorovat.
2. Současná právní úprava neumožňuje, aby vysokoleškým pracovníkům byl příspěvek k penzijnímu připojištění vyplácen, i kdyby na to na VŠ byly prostředky.
(Viz <http://rustreg.upol.cz/as/>.)

INFORMACE, OZNÁMENÍ, POZVÁNKY

Děkan Pedagogické fakulty UP vypisuje

vyběrová řízení

na místa

- **vedoucí Katedry technické výchovy;**
- **vedoucí Katedry společenských věd;**
- **odborný asistent, docent nebo profesor** pro obor Politologie (se zaměřením na didaktiku společenských věd);
- **odborný asistent nebo docent** pro obory Algebra (úvazek 0,7), Didaktika matematiky (úvazek 0,5), Geometrie (úvazek 0,7), Srovnávací pedagogika, Obecná pedagogika;
- **odborný asistent** pro výuku odborných předmětů ze sociální oblasti;
- **lektor** německého jazyka v kombinaci s jiným světovým jazykem.

Požadavky: jmenování profesorem, jmenování docentem nebo vědecká hodnost v oboru, nejméně pětiletá pedagogická praxe, komunikativní a organizační schopnosti.

Příhlášky doložené doklady o vzdělání, vědecké, odborné a publikační činnosti, stručným životopisem a přehledem praxe zasílejte nejpozději **do 16. 12. 2005** na adresu Pedagogická fakulta UP, osobní oddělení, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc nebo e-mail katerina.lindnerova@upol.cz.

Stipendium Statutárního města Olomouc pro studenty UP

Statutární město Olomouc po dohodě s Univerzitou Palackého vypisuje pro akademický rok 2006/2007 stipendium pro studenty magisterského studia nebo doktorandy všech oborů.

Věková hranice je 31 let. Stipendium má umožnit studium v zahraničí nejdéle po dobu jednoho akademického roku. Maximální výše stipendia je 250 000 Kč za rok pro dva uchazeče.

K žádosti je třeba doložit: potvrzení zahraniční univerzity, že uchazeče přijímá po dobu jednoho akademického roku; projekt (max. tři normostrany) studijní činnosti se zdůvodněním, proč byla zvolena právě uvedená instituce, přednost mají projekty vztahující se k Olomouci nebo olomouckému regionu; doporučení tří odborníků, kteří znají uchazeče alespoň jeden rok; kvalifikovaný odhad studijních a životních nákladů v místě pobytu na dobu 10 měsíců.

Příhlášky jsou k dispozici v Kanceláři zahraničních styků UP a termín pro podání přihlášky je **31. 12. 2005**. Přihlášky je možno odevzdat osobně v Kanceláři zahraničních styků UP.

Moravsko-slezská křesťanská akademie
ve spolupráci s Vysokoškolským katolickým hnutím
a s Filozofickou fakultou UP pořádá

autorské čtení

prof. T. Halíka: Noc zpovědníka.

Paradoxy malé víry

v postoptimistické době.

Čtení z autorovy nové knihy se koná
5. 12. 2005 v 17 hod.

v Divadelním sále Uměleckého centra UP
(3. patro).

HABILITACE

Cyrlometodějská teologická fakulta

Ve středu **30. 11. 2005** ve **13.15** hod. se na zasedání Vědecké rady CMTF v učebně U1/0 (přízemí budovy CMTF) uskuteční habilitační řízení v oboru **Teologie Lic. Phil. Ing. M. Rabana, Dr.theol.**, odborného asistenta a děkana Pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci. Habilitační přednáška je na téma *Spirituální psychoterapie*. Habilitand předložil habilitační práci „Der Sinn der Menschlichen Existenz nach der Existenzanalyse“, se kterou je možno se seznámit v sekretariátě děkana CMTF UP.

STUDENTSKÁ RUBRIKA

„Malé projekty“

V prostorách Galerie Konvikt v podkroví Uměleckého centra UP proběhla v měsíci říjnu pracovní výstava *Malé projekty*. Vystavené práce byly výstupem studentů z výuky textilní tvorby, která je součástí jejich studijního programu. Během jednoho semestru má student zvládnout základy některých tradičních lidových technik – tkaní na rámu, na destičce, záplastek či krosienku – jako výchozí řemeslný základ pro další činnost a současně objevit jejich možnosti aktuálního uplatnění jak v užité poloze, tak v kontextu současné umělecké tvorby. V navazujícím semestru by se měl naučit vnímat a chápat mnohotvárné vlastnosti textilního materiálu, zhodnotit jeho výrazové možnosti a využít je ve volné tvorbě v ploše či prostoru. Vedle klasických dekorativních textilních technik, jako je výšivka, šitá krajka, aplikace, má student možnost experimentovat s materiálem, často i velmi neobvyklým, a objevovat nové postupy, které mu co nejlépe umožní vyjádřit zamýšlený obsah. Časové omezení vyplývající z malé výukové dotace je zvláště citelné u náročných řemeslných postupů a vynucuje si i specifické nastavení výuky. Práce studentů je proto víc orientována na kreativní volnou tvorbu, z níž mohou téžít i ve svém budoucím pedagogickém působení, než na časově velmi náročné realizace užitého charakteru. Dá se říci, že

čas je i jedním z limitujících faktorů vedoucích k omezení formátu a k zadání takových témat, která se uplatní spíše v textilní miniatuře než ve velkých realizacích. Fragmenty, struktury krajiny, princip série a opakování byly v tomto případě záměrně vybrány již s ohledem na možnou projekci do menších rozměrů, současně však jako možnost volby osobnější a komorněji laděného tématu. V průběhu semestru vznikaly práce velmi různorodého charakteru, a v kolekci vystavených prací se tak vedle sebe objevily vedle obsahově závažnějších námětů i práce experimentální, s jistou dávkou studentského humoru. Některé drobné práce byly pouze textilní etudou na dané téma, přesto však jejich zařazení do výstavy nebylo beze smyslu. Vedle nesporných výtvarných kvalit jsou

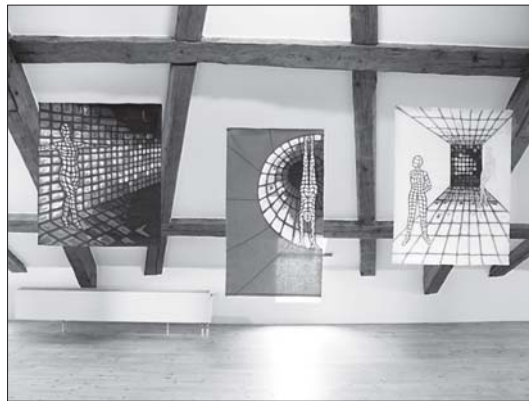
Pasta di semalo di grano duro

Nudle, špagety, makarony a další tvary italských těstovin jsou základním konstrukčním prvkem objektů – prací studentů Katedry výtvarné výchovy PdF UP v semináři Sochařství I, vytvořených s převahou invencí. Výstava PASTA DI SEMOLA DI GRANO DURO zahajuje cyklus výstav, které představí koncepty ateliéru Kov a šperk pod vedením ak. mal. M. Danielové. Malé objekty ve vitrinách je možno vidět v suterénu Uměleckého centra UP (konvikt) do 5. 12. 2005 v hodinách studia, v případě uzavření ateliéru jsou vystaveny formou osvětlené „windows gallery“.

–kvv–, foto archiv katedry

cennou ukázkou hledání cesty, experimentem s neobvyklým materiálem či postupem, který se mohl později stát východiskem pro další práci. Klasické šití se v dílech studentů stává kresbou v ploše i prostoru, kovové „nitě“ vykreslují v průhledných fóliích své záznamy, stopy vytvořené šicíku na papír v mechanickém rytmu působí svým leskem. Výšivky již nejsou pouhou dekorativní ozdobou, ale tu hrou, tu konceptem. Také tradiční technika tkaní má zde dvě polohy. Vedle klasicky, útkovým rypsem tkané textilní

miniatury s rozvíjejícím se dějem se objevuje uplatnění netradičních materiálů, jako je fólie, kovové nitě, vlasce, vlieselny aj., které se pro autora stávají prostředkem vyjádření obsahového záměru. Ve vystavené kolekci byly stejnoměrně zastoupeny plošné práce i prostorové objekty, např. „zbytkové objekty“ po oděvních střížích, objekty z křehkého pletiva, prosvítající strukturální krabičky či objekt Plastic Flowers.

Mnohé z prací překročily tradiční rámec textilní tvorby a textilní materiál se stal východiskem k vyjádření aktuálních témat ve společnosti. Některé z nich se dostaly do kontextu i s jinými oblastmi výtvarného umění, např. s akční tvorbou, konceptem, ale také s instalací. Pestrá škála neobvyklých a svěžích nápadů, které měl možnost divák vidět, tak svědčí o velké kreativitě studentů. Práce vzniklé ve výuce textilní tvorby byly doplněny o některé práce z ateliérové tvorby.

PaedDr. T. Šteiglová,
Katedra výtvarné výchovy PdF UP, foto –tj–

Upozornění pro studenty UP se specifickými vzdělávacími potřebami

Vážení studenti s poruchou mobility, dovolujeme si Vám oznámit, že Centrum pomoci handicapovaným UP nově disponuje možností dlouhodobého zapůjčení elektrického vozíku.

V případě zájmu kontaktujte koordinátorku Centra pomoci handicapovaným doc. K. Vitáskovou, Ph.D., tel. 585 635 336, e-mail: vitaskov@pdfnw.upol.cz, nebo Mgr. P. Bendovou, tel. 585 635 313, e-mail: Petben@seznam.cz.

Rektorka UP ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhlašuje

12. ročník veřejné literární soutěže pro studenty UP

Podmínky soutěže: Předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou, ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se miní strojepis – počítačový text – o 30 řádcích a 65 úhozech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 31. březen 2006.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena – 2 000 Kč, 2. cena – 1 500 Kč, 3. cena – 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2006 a zveřejněny v Žurnálu UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky UP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Kde všude se prodávají publikace zhotovené ve Vydavatelství UP

Distribuce odborné literatury a propagace naší univerzity

Vydavatelství UP (VUP) již několik let patří mezi jedno z největších vydavatelství v ČR z hlediska počtu ročně vydaných publikací. Proto je naší snahou, aby se tituly vydané pod hlavičkou naší univerzity, dostaly na pulty knihkupectví a prodejen s odbornou literaturou nejen v našem městě či regionu, ale aby byly k dispozici i pro veřejnost v dalších městech v ČR.

Od roku 1999 jsme v rámci distribuce začali cíleně spolupracovat s odběrateli ve velkých městech, kde jsou další univerzity a vysoké školy. Vedle prodejen vysokých škol jsme oslovili i některá velká knihkupectví a knižní domy v Praze, Brně, Ostravě, Pardubicích, Hradci Králové a jinde. Znamená to, že tvorba autorů, kteří ve Vydavatelství UP publikují, se objeví v Praze např. v knihkupectvích *Academia*, *Neoluxor* a *Kanzelsberger* na Václavském nám., v *Černé labuti* – ul. Na poříčí, ale i v menších knihkupectvích, jako je *Fišer* v Kaprově ulici, *Portál* v Jindřišské ul., *Teyflův dům* v ulici Melantrichově, *Kalich* v Jungmannově ulici a v některých dalších.

V Brně je to především *Academia* na nám. Svobody, *Lector Benevolus* na Kounicově ul., *Malé centrum* v ul. Kotlářské, knihkupectví *Dobrá kniha* na Brandlově ul., knihkupectví *Ondrášek* na Poříčí a další.

V Ostravě najdete naše tituly v knižním domě *Librex* na Smetanově nám., knihkupectví *Artforum* – ul. Puchmajerova, v *Prodejně odborné literatury* na ulici Reální a v ulici Zámecké v knihkupectví *Academia*.

V Pardubicích je to knihkupectví *Lejhanec*, v Hradci Králové *Kanzelsberger*.

Jsou však i další města, kde máme stálé odběratele naší produkce, v současné době je to cca 120 stálých odběratelů a dodavatelů, se kterými úzce

spolupracujeme. Tato spolupráce je oboustranná, takže rovněž v naší prodejně najdete mnoho publikací od různých vydavatelů a nakladatelů zaměřených na odbornou literaturu, vědecké a učební texty.

Díky našim webovým stránkám přicházejí individuální objednávky s žádostmi o zaslání našich publikací, a to nejen z tuzemska, ale i ze zahraničí. Dále propagujeme a nabízíme výsledky publikační činnosti Univerzity Palackého aktivní účastí na knižních veletrzích, kterých se pravidelně zúčastňujeme. Jedná se o mezinárodní knižní veletrh *Svět knihy* v Praze, *Podzimní knižní veletrh* v Havlíčkově Brodě, *Svět knihy* v Brně, knižní veletrh *Libri* v Olomouci. V zahraničí se jedná především o knižní veletrhy v Německu ve Frankfurtu nad Mohanem a na Slovensku v Bratislavě.

Kuriozitou však na naší alma mater zůstává, že Vydavatelství UP a prodejna odborné literatury jsou v povědomí široké veřejnosti v celé republice, ale stále unikají pozornosti některých zaměstnanců a pracovníků naší univerzity, kteří někdy s údivem zjišťují, že něco takového zde existuje. Proto bych chtěl v našem univerzitním týdeníku tímto článkem zdůraznit a připomenout existenci Vydavatelství UP a jeho prodejny na Biskupském náměstí v Olomouci jako důležité součásti Informačního centra UP.

Přijďte nás navštívit, podívat se, případně si objednat tituly odborné literatury, které vás zajímají a které vydala jiná vydavatelství a nakladatelství v ČR. Rovněž u nás najdete a můžete si zakoupit upomínkové a propagační předměty naší univerzity.

Další informace o nás najdete na internetových stránkách www.upol.cz/vup.

PhDr. F. Minář, prodejna a distribuce VUP

Říjnová produkce

Cyriometodějská teologická fakulta

Zajícová, L. (odpov. red.): *Studia theologica* 21. Teologický časopis. Roč. 7, č. 3, 116 s.

Fakulta tělesné kultury

Hodaň, B. (ed.): *Tělesná výchova, sport a rekreace v procesu současné rehabilitace*. (Sborník příspěvků z česko-slovensko-polského symposia). 376 s.

Filozofická fakulta

Hutečka, J.: *Generál a jeho historikové*. Robert E. Lee a americká historiografie. 1. vyd., 222 s.
Kučera, O., a kol.: *Učebnice čínských znaků I*. 1. vyd., 242 s.
Dong, Yuan (hl. red.): *Čítanka staročínských textů*. 1. vyd., 186 s.

Lékařská fakulta

Malinský, J., Malinská, J., Michalíková, Z.: *Morfologie orofaciálního systému pro studenty zubního lékařství*. 1. vyd., 202 s.
Řehák, J. (uspoř.): *Diabetes mellitus. Oční komplikace*. VI. minisymposium. 60 s.
Koukalová, D., a kol.: *Praktická cvičení z lékařské mikrobiologie II*. 1. vyd., 132 s.

Právnická fakulta

Malacka, M. (hl. red.): *Mezinárodní a srovnávací právní revue. International and Comparative Law Review*. 14/2005. *Finanční právo v souvislostech*

potřeb národního státu a harmonizace práva EU. Sborník. 204 s.

Malacka, M. (hl. red.): *Mezinárodní a srovnávací právní revue. International and Comparative Law Review*. 13/2005. 58 s.

Polián, M.: *Správní řád* (o vybraných ustanoveních zákona č. 500/2004 Sb.). 1. vyd., 84 s.

Pedagogická fakulta

Botošová, M.: *Návod pracovního uplatnění na možnost vzdělávání zrakově postižených v ČR*. 1. vyd., 48 s.
Emanovský, P.: *Algebra* 3. Dotisk 1. vyd., 60 s.
Klement, M.: *Microsoft Windows XP a Microsoft Office XP*. 1. vyd., 184 s.

Rektorát UP

Katalogi/Catalogue AFO 2005. Ročník 40. 112 s.
Nováček, P., a kol.: *Marshall Plan for Haiti. Initial Project of the Global Partnership for Development*. 1. vyd., 88 s.

Středisko celoživotního vzdělávání učitelů

Režný, P.: *Elementární hudební teorie II*. 1. vyd., 34 s.
Souralová, E., Langer, J.: *Surdopedie*. 1. vyd., 48 s.
Novák, B.: *Vybrané kapitoly z didaktiky matematiky* 2. 2. vyd., 68 s.
Stopenová, A.: *Základy matematiky* 3. 2. vyd., 68 s.

Ostatní

Komenda, S.: *Vzdušné zámky. Větrné mlýny. Aforismy & epigramy*. 1. vyd., 112 s.

-kop-

Vyhledávání emailových adres zaměstnanců UP

Informace o emailových adresách zaměstnanců UP (dříve v tzv. „Addressboocích“ programu Pegassus mail) je možno nyní vyhledat v kterémkoliv poštovním programu, který obsahuje rozhraní k dotazům na tzv. LDAP server (tedy ve většině). Návody, jak tato rozhraní nakonfigurovat, jsou obsažena na těchto adresách:

- pro Outlook Express: <http://aix-lin.upol.cz/~riko/LDAP/LDAPOutlook.pdf>,
- pro ThunderBird: <http://aix-lin.upol.cz/~riko/LDAP/LDAPThunder.pdf>,
- pro WinPmail: <http://aix-lin.upol.cz/~riko/LDAP/LDAPPegasus.pdf>.

Pro jiné programy je nastavení analogické, v případě nejistoty je možno kontaktovat správce místních sítí. Vyhledávání (na rozdíl od vyhledávání přes INIS) je zatím možné jen bez použití českých znaků. V případě vyhledání nesprávných údajů či dotazů je možno kontaktovat za účelem nápravy CVT na klapce 1842. Do týdne bude CVT informovat stávající uživatele WinPmailu, zda je možná automatická konfigurace této služby za účelem bezproblémového přechodu na tuto univerzálnější variantu vyhledávání.

Studenti 3. ročníku učitelství Tv FTK UP pořádají dne **30. 11.**

Studentské atletické halové hry

Místo konání: hala atletického stadionu od 20 hod.
Do soutěže družstev se může přihlásit smíšené družstvo 6–8 lidí, na oboru studia nezáleží.
Program a další informace viz www.sahh.unas.cz.

Secce diagnostické a prediktivní onkologie České onkologické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně, Laboratoř experimentální medicíny a Laboratoř molekulární patologie LF UP a FN Olomouc, Lékařská fakulta UP, Fakultní nemocnice v Olomouci, Onkologické centrum Olomouc, Nadace pro výzkum rakoviny, Sdružení Šance pořádají ve dnech **9.–10. 12. 2005**

Dny diagnostické, prediktivní a experimentální onkologie

Místo konání: Kongresové centrum RCO.
Cílem konference je ustavení interdisciplinární platformy pro spolupráci odborníků z řady teoretických, preklinických a klinických oborů zabývajících se diagnostikou a léčbou maligních nádorů.

Katedra speciální pedagogiky PdF UP pořádá **29. 11. 2005** seminář

Reflexe speciální pedagogiky v kontextu opatření Evropské unie,

který proběhne v aule Pedagogické fakulty UP (Žižkovo nám. 5) od 9 do 12 hod. (prezentace účastníků v 8.30 hod.)

Cílem semináře je seznámit odbornou veřejnost se základními speciálněpedagogickými systémy ve státech EU a nastínit nejnovější trendy tohoto oboru v rámci Evropské unie. Seminář tak zúročí výzkumnou práci Katedry speciální pedagogiky v rámci projektu

Harmonizace přístupů k osobám se specifickými potřebami v kontextu členství České republiky v Evropské unii.

Seminář bude volně přístupný, není požadován účastnický poplatek. Podrobnější informace podá Mgr. M. D. Polínek (e-mail: polinekm@seznam.cz).

Katedra politologie a evropských studií FF UP a MSD Olomouc-město si Vás dovoluji pozvat na diskusi s expremiérem ČR

Ing. Milošem Zemanem, CSc.,
na téma

Perspektivy české politiky očima prognostika.

Kdy: **středa 7. 12. 2005 ve 14 hod.**
Kde: **aula FF UP, Krížkovského 10.**

Volná pracovní místa

Fakulta tělesné kultury UP přijme do hlavního pracovního poměru dva pracovníky na místa:

- **vratný** – za podmínek: plný úvazek (turnusové služby), vzdělání: vyučen, spolehlivost, loajálnost, trestní bezúhonnost; platové podmínky v souladu s Vnitřním mzdovým předpisem UP;
 - **údržbář** (znalost elektro-vodo-topo – výhodou) – za podmínek: vyučen v oboru, praxe v oboru, znalost vyhlášky 50/78 Sb. a ŘP výhodou, spolehlivost, schopnost samostatné práce; platové podmínky v souladu s Vnitřním mzdovým předpisem UP.
- Nástup možný dle dohody od ledna 2006.
Profesní životopis s přehledem praxe a doklady o vzdělání přijímá **do 25. 11. 2005** personální odd. FTK UP, tř. Míru č. 115, 771 11 Olomouc.

Reakce na článek „Jak funguje CVT?“

V Žurnálu č. 7 ze dne 11. 11. 2005 jsem si přečetl článek Mgr. Š. Holuba, Ph.D., pedagoga působícího na MFF UP a MFF UK v Praze. Jde o emotivní článek, na který není snadné reagovat, avšak reakci na něj považuji, především vzhledem k mým spolupracovníkům v CVT, za svou povinnost. Obsah článku mě překvapil zvláště z toho důvodu, že jsem dosud o kolegovi působícím na UP a jeho problémech nic nevěděl. Později jsem zjistil, že jednal pouze o jediném z uvedených problémů se dvěma kolegy z oddělení řízení datové sítě. Pak jsem si začal klást otázky.

Proč Mgr. Holub:

- hrubě uráží celé pracoviště, když neví, co většina jeho členů dělá?
- nepoužil servisní modul HELPDESK, o kterém byl informován a který zaznamenává, kdy, kdo a jaký požadavek vůči CVT uplatňuje, a kde bude zaznamenána odpověď a řešení (není tedy nutno několikrát mailovat a telefonovat)?
- nekontaktoval přímo mě, abych se mohl problémem zabývat, když podle jeho názoru není jeho požadavek (problém) dostatečně dobře řešen?

Odpověď na článek T. Školníkové (FTK) zveřejněný v Žurnálu č. 6**„A na dveřích můžeme sáňkovat“**

Ve vysokoškolských kolejích E. Rošického byly v letošním létě provedeny rozsáhlé opravy, výměna užívaného inventáře i částečné technické zhodnocení budovy.

V rámci první etapy zde byly realizovány následující akce financované z neinvestičních prostředků. V buňkách byly provedeny výměny podlahových krytin, odstraněny tapety, naneseny omítky, provedeny opravy elektroinstalace, opraveny povrchy konstrukcí lodžii, výměněny WC a provedeny další nutné opravy sociálních zařízení.

Dále zde byly provedeny opravy a nátery oken, částečná výměna dveří, malby a nátery v celém objektu, instalovány žaluzie. Studentům byly předány do užívání opravené kuchyně, nové jídelny a společná prádelna.

Při výměně a rozmístění inventáře na pokojích studentů se SKM UP řídilo doporučeními Krajské hygienické stanice v Olomouci a Směrnicí o hygienických požadavcích na zřizování a provoz hromadných ubytoven. Většina studentských pokojů je vybavena novým a pevným nábytkem, jehož počet a rozmístění respektuje požadavek každého studenta na vlastní židli, skříň, psací stůl opatřený lampičkou a postel s kvalitní matrací včetně dodatečného úložného prostoru.

A nyní k názoru T. Školníkové:

Omezené investiční prostředky z Fondu reprodukce investičního majetku, které mělo SKM UP pro letošní rok k dispozici, zcela jistě nebyly vynaloženy, jak T. Školníková uvádí, nežádoucím způsobem. Byly použity na rekonstrukci sociálního zařízení pro 380 studentů ubytovaných na koleji J. L. Fischera, blok A. Tato kolej tyto investiční finance potřebovala z hlediska stáří budovy daleko naléhavěji než koleje E. Rošického.

Čerpání neinvestičních prostředků použitých na výše uvedené opravy a výměnu inventáře nemohlo být použito na akce investičního charakteru, kterou by bylo rozšíření internetových přípojek na pokoje studentů. To jsou závazná pravidla, kterými se musíme řídit a svým způsobem mají i svou logiku. Pokud by neplatila, mohli bychom například posečkat s výměnou dveří do pokojů studentů a v rychlejším tempu rekonstruovat sociální zařízení anebo zahájit plánované rozšiřování internetových sítí na pokoje studentů.

Co se týče barevného řešení nátěrů lodžii a oken, je to vždy věc osobního názoru. Barevné řešení na koleji navrhoval architekt. Současné dokážeme i pochopit, že černá, šedá a hnědá jsou pro někoho pěknější barvy než zelená a oranžová, které byly na koleji E. Rošického použity.

S díky za pochopení a s přáním pěkného dne Ing. B. Pirklová, ředitelka SKM, a Ing. J. Šulc, vedoucí provozně technického útvaru SKM UP

- nikdy nepodal své diskusní připomínky ke STAGu?
- nevypsal pod svým vedením práci pro studenta třetího ročníku na téma „Studijní systém UP“ a ověřil si v praxi, zda je uvedena problematika ředitelna na úrovni zápočtu?
- ...

Těchto PROČ bylo víc, ale ani já nechci zbytečně unavovat čtenáře Žurnálu. Snad ještě poslední: proč si redakce Žurnálu nevyžádá názor protistrany, když otiskuje článek podobného charakteru? Dodatečné reakce bývají totiž často zpochybňovány a k příležitostným čtenářům se mnohdy ani nedostanou.

Kolegu Mgr. Holuba jsem již kontaktoval a byl bych rád, kdybychom si vysvětlili jeho problém a především bych mu rád objasnil systém fungování CVT. Vše ostatní již musím ponechat na vašem vlastním názoru.

RNRd: F. Zedník, ředitel CVT

Výzkum formule Specifického výzkumu

Asi jedna miliarda korun z MŠMT se letos rozdělila mezi vysoké školy jako tzv. dotace na specifický výzkum, naši univerzité z toho připadlo asi 53,5 miliónů. Jak onu částku z ministerstva rozdělit velmi vágně stanoví zákon a vládní nařízení: má se vzít v potaz předchozí úspěšnost v získávání grantových prostředků, kvalifikační struktura (profesoři a docenti), počty doktorandů a absolventů. Toto lze celkem pohodlně dohledat ve sbírce zákonů. Konkrétní vzoreček je ale dílem Neznámého Úředníka z ministerstva, který vytvořil spletitou formuli, hemžící se sčítáním, násobením a umocňováním v krkolomných kombinacích. Nalézt ji můžete na stránkách MŠMT. Většinu lidí připadá natolik komplikovaná, že jen bezmocně mávne rukou a respektuje čísla, která z ní vypadnou. Zkusme ji ale trochu blíže prozkoumat, například ať víme, na co se zaměřit, když budeme chtít zlepšit svůj podíl na rozdělované částce.

Na formuli na první pohled zaujme, že je svou povahou neaditivní – to znamená, že se výsledné podíly nemusejí sečíst do jedničky. Pokud bychom si pro jednoduchost představili, že je u nás ve státě deset naprosto identických univerzit, každá se stejným počtem profesorů, docentů, studentů, každá se stejnou grantovou úspěšností, čekali bychom, že každá dostane 10 % rozdělovaných prostředků. Když ale dosadíme do vzorečku a jako koeficient úspěšnosti každé z nich budeme brát 90 % (koeficient úspěšnosti je důležitý parametr, o kterém se zmíním níže), vyjde pro každou univerzitu podíl 12,8 % z rozdělovaných prostředků. Co to znamená? Plníme tak plán na 128 %? Vzoreček uvedený na stránkách MŠMT tvrdí, že ano. Když jsem se však zeptal kvestora a našeho tajemníka, kteří stejný vztah používají při dělení v rámci univerzity, dostalo se mi očekávané odpovědi – z výsledného čísla se teprve znovu přeskáláváním dostanou podíly, které se konečně sečtou do jedničky. Že to tak dělají i na ministerstvu, můžeme doufat – z jejich dokumentace to však nijak nevyplyvá.

Jaký vliv mají jednotlivé vstupní parametry na výslednou sumu? U každé školy to vyjde jinak, když ale použijeme hodnoty z UP na letošní rok a ignorujeme fakt, že konečný výsledek vznikne až zprůměrováním přes dva po sobě jdoucí roky, zjistíme například toto: když u nás habilituje pracovník, případně když se z docenta stane profesor, přilepší si škola ročně asi 6 700 korunami. Když propustí nehabilitovaného pracovníka, ziská asi dva a půl tisíce. Jeden doktorand navíc nám přináší asi deset tisíc, absolvent-magistr dělá 230 korun. Pokud ale třeba habilituje pracovník na Karlově univerzitě, sníží to podíl UP asi o pětset korun. Když někdo získá grant či výzkumný záměr, každá tisícikoruna z něj přináší škole dalších dvě stě korun (pozor, týká se to jen projektů a záležitostí registrovaných ve státních databázích CEP a CEZ, neplatí to třeba pro projekty z FRVŠ nebo zahraniční granty). Velký význam tu hraje koeficient úspěšnosti – jeho zvýšení či snížení o jeden procentní bod nám přinese nebo odnese

Potěmkinova vesnice aneb ad „Jak funguje CVT“

Článek se jmenem, jehož část je uvedena výše, by na podstatě ani nemusel zabírat více než polovinu příslušného sloupku Žurnálu UP – dá se totiž jednoduše shrnout i takto: na CVT jsou z hlediska výkonu práce pro UP nekompetentní lidé, což je mimo jiné nad slunce zřejmé z toho, že např. „nedokáží vyřešit dva marginální problémy, s kterými by si autor článku snadno poradil sám, pokud by byl obdarován příslušnými právy“. Odpověď bude tedy také krátká: nechť se Mgr. Š. Holub, Ph.D., dostaví do Potěmkinovy vesnice a předvede vyřešení těchto marginálií. V případě, že tak učiní, aniž by došlo ke snížení stávající úrovně zabezpečení či k ohrožení jiných uživatelů systémů, bude vyvozena příslušná personální odpovědnost, což bezpochyby přinese lepší využití společných peněz.

Mgr. P. Volák, CVT UP

zhruba 400 tisíc korun! Tedy víc, než celoroční náklady na jednoho dobře živěného pracovníka.

Koeficient úspěšnosti je tu klíčový parametr, zhruba říká, jaký podíl z grantových prostředků v předchozích letech přinesl nějaký „výsledek“. Pokud jste měli loni projekt za milión a můžete se vykázt třeba jediným konferenčním příspěvkem coby „výsledkem“, který jste si zaregistrovali v databázi RIV – dobrá práce. Váš milión se započte i v čitateli koeficientu úspěšnosti. Pokud ale z loňského roku žádný registrovaný výsledek není – tím hůř pro UP. Ten milión pak půjde jen do jmenovatele a celkový koeficient úspěšnosti se sníží. U nás tento koeficient činil posledně 86,7 %, předtím byl ještě slabší kvůli tomu, že jsme pořádně neuměli zapsat své výsledky do RIVu – pár miliónů nám tak zbytečně uteklo mezi prsty. Pokud bychom byli schopni vygenerovat ke každému projektu „výsledek“ v RIVu a mít tak koeficient úspěšnosti roven jedné, mohli jsme mít asi o 5,2 miliónů víc.

Na naší univerzitě se stejná formule používá i pro dělení peněz mezi fakulty. To má silný motivační efekt, protože to nutí jednotlivá pracoviště hlídat si potřebné parametry. Neaditivnost formule ale vede i k určitým disproporcím. Představme si pro jednoduchost školu o třech fakultách: fakulta A má vynikající výzkum se spoustou grantů, ale nemá žádné profesory a docenty, fakulta B má spoustu profesorů a studentů, ale žádné granty, kdežto fakulta C má jednoho profesora, jednoho doktoranda a grant za deset tisíc. Protože při dělení prostředků se bude ve vzorečku násobit nulou u fakulty A i u fakulty B, dostane veškeré prostředky na specifický výzkum fakulta C – a to i přesto, že její přínos do formuly za celou univerzitu byl mizivý.

Uvedený příklad je trochu přehnaný, ale něco podobného se najde i u nás. Protože například centrální jednotky nemají své doktorandy, můžeme my z fakult dělat dlouhý nos třeba na doktora Urbáška z archivu – a to i přesto, že se může vykázt výzkumem s grantovým přínosem i s prokazatelnými výsledky, registrovanými v RIVu. Přísun peněz z jeho grantu nám přináší další prostředky na specifický výzkum, ale o ně se bratrsky rozdělí sedm fakult.

Tento text měl sloužit hlavně jako pokus o pochození vzorečku, který také ovlivňuje život na naší škole. Co s tím dělat, by mělo být věcí širší diskuse. Snad bychom tu mohli slyšet spoustu návrhů, jak onu byrokratickou metodu dělení vylepšit. Dokud ale bude fungovat stávající systém, měli bychom vědět, co s ním. Čisté pragmatiky je zřejmé, že přísun peněz z grantů je naprosto podstatný. Zanedbávat tvorbu „výsledků“ a jejich zaznamenávání do RIVu je pak trestuhodné. Je dobré si uvědomit, že úřední šiml zatím nerozlišuje výsledek v podobě prestižního článku a publikace v obskurním sborníku. Občas slyším argument, že daný projekt nemohl ještě vygenerovat výsledek, protože jde o dlouhodobý experiment, z něhož přijdou data až po dvou letech,

Dokončení na str. 11

Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

18. REMIGII (Remigius) Eustachius (Eustach), S.J. (* 8. 10. 1598 Lutych v Belgii – † 12. 9. 1665 Olomouc), rektor od 3. 5. 1652 do 12. 9. 1655

Přijmení v pořadí osmnáctého rektora olomoucké koleje a akademie Tovaryšstva Ježíšova se objevuje v raných dějinách křesťanské církve. Sv. Remigius (francouzsky Remi), žijící v letech 436–533, byl arcibiskupem ve francouzském městě Remeši (Reims) v departamentu Marne a roku 496 pokřtil v tomto městě franského krále Chlodvika I. (481–511), čímž byla založena i klíčová role proslulé remešské katedrály Notre Dame při korunovacích francouzských králů. Daleko častěji nežli v nominativu se objevuje v pramenech přijmení 18. olomouckého jezuitského rektora v genitivu s posesivním významem – tvar Remigii můžeme tlumočit do češtiny jako Remigiův (popř. Remigiů – rozumějme potomek).

Eustach Remigii se narodil 8. října 1596 v belgickém městě Lutychu (vlámsky Luik, franc. Liège, lat. Legia nebo Leodinum) ležícím na řece Mose, jež bylo v 17. století centrem církevního panství, nežli je v roce 1675 dobyli Francouzi; od roku 1830 náleží Lutych k Belgii. O mládí Eustacha Remigia není zatím nic známo – víme jen, že humaniora a filozofii studoval mimo Tovaryšstvo Ježíšovo, v roce 1620 se stal jezuitou, 9. října 1622 získal v „Tornaci“ (tzn. v jezuitské koleji v belgickém městě Tournai, vlámsky Doornik, lat. Turnacum) aprobaci pro působení na řádových školách a nato studoval teologii. Slavné sliby jezuitského profesora (čtvrtou probaci) složil 22. dubna 1635 v Brně, čímž se mu otevřela cesta k vyšším řádovým hodnostem.

S brněnskou jezuitskou kolejí, gymnáziem a noviciátem byl zřejmě P. Eustach Remigii spjat delší dobu, poněvadž po smrti zdejšího jezuitského rektora P. Daniela Kirchnera 18. října 1840 vedl brněnskou kolej do příchodu P. Martina Stredonia (Středy) dne 24. března 1641, jenž se rektorského úřadu v Brně ujal již podruhé (první tak působil v letech 1627–1629). S takto nabytými zkušenostmi byl P. Eustach Remigii zřejmě vzápětí postaven jako rektor do čela jezuitské koleje, gymnázia a semináře v Jihlavě (založených roku 1627); vykonával tento úřad do 11. srpna 1643.

Jaké byly osudy P. E. Remigia v následujících letech, kdy se Morava stala dějištěm bojů mezi císařskou a švédskou armádou, nemáme zatím tušení. Jeho jméno se vynořuje v pramenech až v polovině roku 1646, kdy se 5. července stává rektorem koleje a gymnázia TJ ve slezském městě Nise; působil v této slezské pevnosti do 21. července 1649. Dalším určitým datem v životě P. E. Remigia je až jeho ustanovení do úřadu rektora koleje a akademie TJ v Olomouci; stalo se tak dnem 3. května 1652. Remigiovo rektorské diarium je obsaženo ve třetím svazku diarií olomouckých jezuitských rektorů, uloženém nyní ve fondech Národní knihovny ČR v Praze; na excerptci tohoto unikátního pramene se v současné době pracuje.

Výzkum formule...

Dokončení ze str. 10

nebo že jde třeba o projekt na modernizaci počítačové sítě, z čehož lze těžko napsat vědecký článek. Proč si ale nedat tu práci a nenapsat poděkování za tento projekt do nějakého článku „kusovky“? I když se mi nějaký projekt teprve rozbláh, určitě dokončuji i práce z jiné, příbuzné oblasti a v acknowledgementsu se zmínka nového projektu klidně může objevit. A pokud se jednalo o projekt na modernizaci počítačové sítě, snad se najde na univerzitě někdo, kdo siť ke své práci někdy použil a mohl by v nějakém článku tento projekt zmínit – přinese to užitek nám všem. Možná by také neškodilo trochu zvážit náš přístup k centrálním jednotkám při dělení specifického výzkumu. Ač jim my – akademičtí pracovníci tak rádi nasazujeme psí hlavu, snad bychom mohli vzít v potaz i jejich přínos pro tento zdroj našich prostředků.

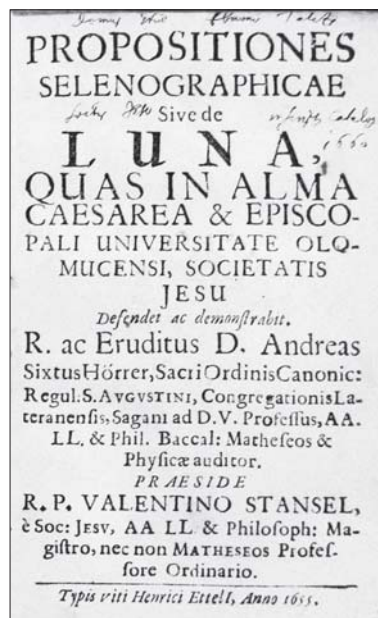
Doc. T. Opatrný,
vedoucí Katedry teoretické fyziky PřF

Výuka na olomoucké jezuitské akademii, nazývané již též univerzitou, se postupně stabilizovala; v roce nástupu P. E. Remigia do rektorského úřadu – 1652 – bylo studium filozofie prodlouženo na tři léta, vykládala se logika, fyzika s matematikou a metafyzika s etikou. V roce 1655 zde promovali čtyři doktoři teologie, 32 magistrů a 43 bakalářů filozofie; v témže

roce vyučovalo na olomouckém jezuitském gymnáziu pět profesorů – v první třídě (classis rudimentorum, parva) magistr Jan Geldner, ve druhé třídě (classis principiorum) magistr Jiří Hack, ve třetí třídě (grammatica) magistr Jan Ruffer, ve čtvrté třídě (syntax) magistr Kašpar Sturmius, v páté třídě (poetica či humanitas) pater Kryštof Siebeneicher a v šesté třídě (rhetorica) pater Tobiáš Reichel. Na filozofické fakultě působilo pět profesorů – P. Václav Steiger, P. Zachariáš Meltzer (oba přednášeli fyziku a metafyziku), P. Pavel Prien (přednášel fyziku a metafyziku), P. Václav Schmakovius (přednášel etiku) a P. Valentin Stansel (přednášel matematiku), zatímco na teologické fakultě byli toliko tři profesori – P. Matouš Werner (přednášel dogmatiku, v letech 1655–1661 děkan teologické fakulty), P. Bartoloměj Kichler (přednášel hermeneutiku a dogmatiku, v letech 1655–1659 děkan filozofické fakulty) a P. Jiří Plachý (přednášel morální a polemičskou teologii), jenž se roku 1648 vyznamenal při obraně Starého a Nového Města Pražského před Svědy (některá kázání P. Jiřího Plachého vyšla téhož roku tiskem pod názvem *Rosa pentaphylla*, tj. *Růže pětilístá*). Znamená to, že výuka na veškerých olomouckých jezuitských školách zajišťovalo v roce 1655 toliko třináct vyučujících.

Vědecky nejvýznamnějším členem olomoucké koleje a akademie TJ byl v letech 1655–1656 P. Valentin Stansel, narozený v Olomouci roku 1621, údajně jako syn kočího, později nočního branného, a prodávácký ovoce. Na olomoucké a pražské jezuitské univerzitě Stansel absolvoval filozofická studia završená doktorátem filozofie, do řádu TJ vstoupil 1. října 1637. Poté studoval teologii a působil jako profesor matematiky na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě a ve výše uvedených letech na jezuitské univerzitě olomoucké. V této souvislosti se V. Stanselovi přisuzuje autorství dvou pojednání – předně rozpravy *Dioptra geodaeica* (dioptra je předchůdkyně teodolitu), vydané v Praze roku 1654, za druhé to jsou *Propositiones Selenographicae Sive de Luna* (Selenografické propozice neboli O Měsíci), publikované v Olomouci roku 1655 a obsahující mj. mapu Měsíce (v českých zemích první uveřejněnou), výklad o měření výšky měsíčních pohoří prostřednictvím délky jimi vhraného stínu, o sekundárním měsíčním světle a o totožnosti měsíční substance se substancí zemskou (viz Navrátil, J. a kol.: *Kapitoly z dějin olomoucké univerzity*, Ostrava 1973, s. 79, Kavka, Fr. a kol.: *Dějiny Univerzity Karlovy II, 1622–1802*, Praha 1996, s. 121, jakož i další publikace). Ve skutečnosti byl autorem prvního pojednání „český rytíř“ Kryštof Ferdinand Turek ze Sturmfeldu

a Rozentálu (starší bratr Kryštofův Mikuláš František byl v letech 1643–1672 primátorem Nového Města Pražského), druhé pojednání sepsal Sixtus Andreas Hörrer, řeholník kanovník sv. Augustina v dolnoslezském městě Zaháni (něm. Sagan, nyní Zagań v Polské republice) a posluchač olomoucké filozofické fakulty. Jak plyne z titulních listů obou spisů, ozdobených na

▲ Titulní list rozpravy o 36 stranách a třech grafických listech s astronomickými nákresy *Propositiones Selenographicae Sive de Luna* (Selenografické propozice neboli O Měsíci), vytištěné v Olomouci roku 1655 tiskařem Vitem Jindřichem Ettelem. Rozpravu na „živé císařské a biskupské univerzitě olomoucké Tovaryšstva Ježíšova“, dedikovanou šternberskému augustiniánovi Alexandrovi de Pisauro, obhajoval za předsednictví P. Valentina Stansela, S.J., „doktora svobodných umění a filozofie, jakož i řádného profesora matematiky“, „důstojný a vzdělaný pán“ Sixtus Andreas Hörrer, řeholník konventu augustiniánů-kanovníků v Zaháni v Dolním Slezsku, bakalář svobodných umění a filozofie a posluchač matematiky a fyziky. Zmenšeno. Vědecká knihovna v Olomouci, sign. 9.817–9.820

frontispisu obdobně koncipovanou mědirytinou pražského rytce Jana Kryštofa Smiška, P. Valentin Stansel v Praze a v Olomouci toliko předsedal bakalářským disputacím, během nichž dotyční kandidáti bakalářeátu filozofie své rozpravy obhajovali. Dopisem datovaným v Olomouci 16. června 1655 požádal V. Stansel řádové představené, aby se směl připojit k výpravě jezuitských misionářů směřujících do Číny. Jako východisko jezuitských misijních cest do Orientu sloužil přístav v Lisabonu, výprava však zamířila nejprve do Říma, kde se pater Stansel sblížil s jezuitským polyhistorem P. Anastasiem Kircherem (1602–1680), a v květnu 1657 se skupina misionářů vypravila z Říma přes Marseille a Bordeaux do Lisabonu. Poněvadž se postavení jezuitských misionářů v Číně se v té době zhoršilo, misionářská výprava byla odložena a P. V. Stansel nadále vyučoval matematiku na jezuitských školách v portugalských městech Evora a Elvasu. Teprve roku 1663 odplul Stansel z Portugalska jako misionář do Brazílie. Působil zde jako profesor morální teologie v jezuitském semináři ve městě Bahii (celým názvem Saõ Salvador da Bahia de Todos os Santos, tzn. Svátý Spasitel při zálivu Všech Svátých – proto bývá mylně uváděno, že Stansel pobýval na misi v nynější středoamerické republice Salvador); roku 1694 zastával Stansel úřad rektora bahijské koleje a semináře TJ. Pokračoval v astronomických bádáních, zabýváje se zejména kometami – vzniklo tak mj. Stanselovo pojednání *Legatus Uranicus ex Orbe novo in Veterem, hoc est Observationes Americanae cometarum* (Hvězdný posel z Nového světa do Starého, to jest Americká pozorování komet, Praha 1683). Ve spise *Uranophilus caelestis peregrinus* (Hvězdomil putující po nebesích), vydaném roku 1685 v Gentu a v Antverpách, promýšlel Stansel (na titulním listu uvedený jako „Valentinus Estancel de Castro Julii, Moravus“ – „Moravan z hradu Juliova“, tj. z Olomouce) obdobně jako Cyrano z Bergeracu (1619–1655) cestování po vesmíru; zemřel ve vysokém věku 84 let v Bahii 18. prosince 1705.

V červenci roku 1655 propukl v koleji TJ a poté ve městě Olomouci mor, jehož příčiny viděl kvádrián olomouckého kláštera minoritů u sv. Jakuba P. Paulinus Zaczkowicz v postojí představených jezuitské koleje a popsal je ve své latinsky psané kronice švédské okupace Olomouce (citujeme překlad Lucie Safránkové):

„Jsou různé druhy moru a jeden druhému není podobný. Po odchodu Švédů vypukl zase jiný druh moru. Čistily se ulice a všechna místa ve městě,

Dokončení na str. 12

26. LISTOPADU

Den otevřených dveří Univerzity Palackého. Fakulty UP, 9–13 hod.

Tenisový turnaj UP OPEN 2005. Tradiční turnaj čtyřher (i smíšených) pro zaměstnance UP, sponzory a pozvané hosty ve sportovní hale hotelu Tennis Club v Prostějově.

FCE Skills – Use of English. Seminář pro učitele připravující studenty na zkoušky FCE. Britské centrum Knihovny UP, od 9 hod.

28. LISTOPADU

Cyklus školení k problematice studia studentů se specifickými potřebami. Školení pedagogických pracovníků, kteří vyučují studenty se specifickými potřebami. Centrum pomoci handicapovaným (Katedra speciální pedagogiky PdF UP), od 13 hod.

Pocla Baroku. Koncert z děl J. S. Bacha a G. F. Händla. UC UP, Kaple Božího Těla, 18.30 hod.

Cop. Jedna z nejlepších bluegrassových kapel u nás. U-klub, 19 hod.

Mrtvý muž. Filmové představení. Scénář i režie J. Jarmusch, 1995. UC UP, Filmový sál, 20 hod.

29. LISTOPADU

Prof. R. Bělohlávek, RNDr. V. Vychodil (PřF UP): Atributové implikace z dat s fuzzy atributy: teorie a algoritmy. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. PřF UP, Tomkova 40, posluchárna č. 301, od 13 hod.

Seminář I. chirurgické kliniky. Knihovna I. chirurgické kliniky FNO, od 14 hod.

Pavína Fichta-Čierna: Archeologie každodennosti. Slovenská výtvarnice se rozhodla zařadit do svých výtvarných konceptů i filmový prvek, jenž zachycuje lidi

ve všedních životních situacích atd. P. Čierna představí své instalace *Bi-fúzia*, *Traja muži na život*, *Súrodenci*, *Nežné pripomienky*. UC UP, Filmový sál, 19 hod.

Do 30. LISTOPADU

Seberyti. Výstava představuje studentské práce, jež vznikly během několika minulých let v Ateliéru grafiky katedry výtvarné výchovy PdF UP. UC UP, přizemí.

Cena Kateřiny Vilémovské – mezinárodní soutěž mladých umělců (fotografie, obrazy, objekty). Výstava je přístupna ve všední dny od 8 do 20 hod. UC UP, Galerie Podkrovní a Galerie Schody.

Romantické sdružení ROMAN po deseti letech v Olomouci. Výstava. UC UP, 1. patro.

30. LISTOPADU

Slavnostní zahájení činnosti nového Centra inovačního vzdělávání. Konference. Aula PdF UP, od 9 hod.

Cyklus školení k problematice studia studentů se specifickými potřebami. Školení určené dobrovolníkům z řad studentů, kteří poskytují či chtějí poskytovat asistenční služby studentům se specifickými potřebami. Centrum pomoci handicapovaným (Katedra speciální pedagogiky PdF UP), od 14 hod.

II. Olomoucký workshop cévní neurologie. Velká posluchárna Neurologické kliniky FNO, od 14 hod.

3×0 Olomoucké otolaryngologické odpoledne. Divadlo hudby, od 14 hod.

PhDr. M. Kaslová (PedF UK Praha): Změny v komunikaci u dětí intenzivně používajících počítač ve volném čase. Didaktický seminář. Katedra matematiky PdF UP, posluchárna P28, 14.15 hod.

Mgr. P. Šmarda (Katedra botaniky PřF MU Brno): Středoevropské košťavy (Festuca) – systematika a novinky v rozšíření. Přednáška. PřF UP, Šlechtitelů 11, Velký přednáškový sál, 16 hod.

Kubínovo kvarteto. Koncert. L. Cap, J. Niederle – housle, P. Vítek – viola, J. Zedníček – violoncello. UC UP, Kaple Božího Těla, 18 hod.

Jablkoň. Skupina ověřená cenou Akademie populární hudby – Andělem. U-klub, 19 hod.

Nevinní jsou nevinní (T. Rychetský): Divadelní představení Tramtarie. Režie P. Klariň Klár. Divadlo hudby, 19.30 hod.

Vše na prodej. Filmové představení. Scénář A. Wajda. Autobiografická fikce o krizi natáčení filmu a záhadném zmizení hlavního herce, Z. Cibulského a o všeprostupující relativnosti uměleckého počinání. UC UP, Filmový sál, 20 hod.

Studentské atletické halové hry SAHH 2005. Hala atletického stadionu, 20 hod.

1. PROSINCE

Popáleniny, poleptání, omrzliny. Zasedací místnost Oddělení urgentního příjmu, od 7 hod.

Olomoucký kraj v Evropě. Konference. RCO, od 10 hod. -red-

Posluchači lékařských fakult...

Dokončení ze str. 1

Sekce nelékařských oborů byla zastoupena pěti příspěvky, z nichž kvalitou použití vědeckých metod komisi jednoznačně přesvědčila práce *Kvalita života v seniu*, jejíž autor I. Farský reprezentoval Lékařskou fakultu Univerzity Komenského v Martine.

Podle daných pravidel mohla každá z lékařských fakult České a Slovenské republiky na konferenci vyslat po dvou zástupcích do teoretické a klinické sekce, jednoho zástupce do sekce stomatologické a jednoho do sekce nelékařských oborů. Až se tito vědci zapálili studenti sejdou ke svému rokování přístě, možná se některý z nich bude např. zabývat fenoménem zamilovanosti, o němž v rámci slavnostního zahájení v úvodu olomoucké konference z endokrinologického hlediska hovořil prof. L. Stárka (Endokrinologický ústav AV ČR). Lásku z tohoto hlediska lze podle jeho slov velmi obecně popsat jako závislost, jako stav blízký psychóze či akci stresových hormonů. Ve Velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP hovořil o zvýšené produkci endokrinních žláz při romantické zamilovanosti či látkách, které lidský organismus produkuje při jejím naplnění. O vztahu endokrinního prostředí v souvislosti se stavem zamilovanosti máme především hypotézy než důkazy. I na fenoménu lásky lze objevit zajímavé skutečnosti, i na tomto poli má smysl bádat, sdělil v průběhu své přednášky vědec L. Stárka.

Pořadatelem Celostátní konference studentských vědeckých prací České a Slovenské republiky v roce 2005, konané pod záštitou rektorky UP, byla Lékařská fakulta UP společně se Spolkem mediců LF UP. Poděkování patří i finančním partnerům konference – Společnosti IVAX Pharmaceuticals, s. r. o., firmě SpofaDental a řediteli FN Olomouc doc. J. Vomáčkovi za zajištění uvítacího večera pro účastníky konference. *Stále se zvyšující kvalita vědeckých konferencí se projevila i na této studentské konferenci. Všechny prezentované práce měly velmi dobrou odbornou úroveň, byly doprovázeny výbornou dokumentací, prezentací i jistotou studentů v diskusích. Je jisté, že potěšující pro celý organizační tým, že všichni studenti, ale i členové odborných porot, odjíždějí z Olomouce s pocitem užitečně stráveného času a určitě i s inspirací a další motivací pro svou práci,* řekla Žurnálu UP prof. J. Ulrichová, proděkan pro vědu a výzkum LF UP, a závěrem dodala: *Studentům LF UP děkuji za skvělou reprezentaci a přeji jim stejný úspěšné výsledky i na příštích konferencích.*

M. Hronová, foto na titulní straně J. Orság

Rektoři olomoucké univerzity...

nečistoty se vyvážely mimo město, a třebaže během mrazů v zimě nevypukla žádná infekce, byla před kolejí taková halda odpadků, že studenti sotva viděli ze škol Novou věž [Nová věž stála do roku 1784, kdy byla demolována, v Nožifské, nyníšší Denisově ulici]. Vozkové, jejichž úkolem bylo vyvážením nečistot, začali pracovat až koncem července, a jak kopali do hloubky, způsobili tím strašný zápach. Z toho na místě zemřeli vozka a služebník a v oněch školách, které byly přes ulici, zemřelo prvního a druhého dne dvacet studentů; devět paterů Tovaryšstva, profesorů těchto škol, pater prefekt, pater rektor Eustachius [Remigij], pater prokurátor, pater ministr a sakristián zemřeli ani ne za jeden den. Krátce nato vypukla ve městě epidemie, ne sice tak plošně rozšířená jako poprvé, ale když byl nějaký dům zasažen, sotva tam někdo přežil. Tentokrát zemřelo na mor asi padesát lidí. Senát, který se staral o léky, nechal včas předepsat proti moru přefiznutí cévy pod jazykem, které prováděl lékař, a to čím dříve, tím lépe. Tato léčba byla nutná i u zdravých lidí, aby se tak předcházelo nebezpečí choroby. Lékař poradil jednomu vyučenému lazebníkovi, aby nechal nejprve přestřípnout cévu sobě, než tak bude léčit jiné; on tak neučinil kvůli hroznému zmatku v klášterním špitále. Na příkaz lékaře i otec zpoždění si nechal otevřít žíly. Onen lázební mistr dokončil práci a vrátil se domů, ale cestou padl a byl mrtv. Pohřbívalo se veřejně za neustálého vyzvánění zvonů, leč nejtiššího paní Klaudivs ze Soriny (děkan olomoucké kapituly Klaudivs hrabě Sorina z Mantovy), oficiál, zvonění a veřejné pohřby zakázal. Senát tedy obstaral vozíky, takové

Dokončení ze str. 11

kárky, a za Litovelskou branou byl zřízen hřbitov pro oběti moru, sem je v noci hrobníci (řečení Todtengräber) priváželi a pohřbívali je. Pro morem nakažené postavili za branou sv. Blažejův řádny špitál a nemocným sem byl poslán i velmi slušný proviant. Tam byli odvázeni všichni, kteří onemocněli morem, ale nebyl nikdo, kdo by byl odtud odeslán živý.

Už předtím upomínal otec kvardián [Paulinus Zaczkovic] ctihodného otce Erčera [P. Jana Hetzera], po odchodu Švédů prvního profesora filozofie, že ona hůrka nebo hromada byla složena toliko z nečistot a z mrtvol dobytka a švédských vojáků, kteří zemřeli na mor. A pokud se o to otcové Tovaryšstva nestarají, je to jejich vina.

Podle jiného pramene byl mor do Olomouce zavlečen „per Auriga Vienna reducem (vozku navrátilivším se ze Vídně)“, oběti nákazy se stal též lékárník koleje TJ Melchior Robelius. Rektor Remigius, dbalý závazků svého úřadu, navštěvoval s duchovní útěchou ochořelý řádový spolumatruš „mortuus Olomouci 12 7bris 1655 7^a hora vespertina peste infectus (zemřel v Olomouci nakažen morem 12. září 1655 o sedmé hodině večerní)“.

Nástupcem zesnulého rektora P. Eustacha Remigia se stal P. Daniel Krnowsky (Krnovský), pocházející ve shodě se svým příjmením z města Krnova (lat. Carnovia, něm. Jägerndorf) v moravském Slezsku, kde se narodil v roce 1608. Do úřadu rektora koleje a akademie TJ v Olomouci byl pater Krnovský instalován dne 1. listopadu 1655.

Prof. Jiří Fiala, CSc.

(Pokračování příště)